

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

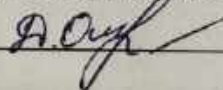
МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ЙОГО ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ (на прикладі приватного акціонерного товариства «Дубномолоко»)

08-43.МКР.003.00.073 ТЧ

Виконала: студентка 2 курсу,
групи МФКД-21мз
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Козак Д. О.
(прізвище та ініціали)

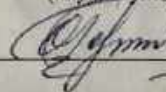
Керівник: д.е.н., професор, зав каф. ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«05» червня 2023 р.

Опонент: к.т.н., доцент, проф. каф. ЕПВМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

Ратушняк О. Г.
(прізвище та ініціали)

«07» червня 2023 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ
 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«08» червня 2023 р.

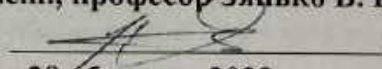
Вінниця ВНТУ – 2023 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., професор Зянько В. В.

«28» березня 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Козак Діані Олегівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Діагностика ймовірності банкрутства підприємства та шляхи відновлення його платоспроможності (на прикладі приватного акціонерного товариства «Дубномолоко»)

Керівник роботи Зянько Віталій Володимирович, д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом ВНТУ від «20» березня 2023 року № 68.

2. Строк подання студентом роботи: 02 червня 2023 року

3. **Вхідні дані до роботи:** Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 12.01.2022 р. № 2597-VIII. URL: <https://cutt.ly/zN8zKCb> (дата звернення: 26.04.2023); Абрамова А. С., Духніч О. В. Основні причини банкрутства підприємств України та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. URL: <https://cutt.ly/pN8zaJv>; Грицюк Е. О. Причини виникнення банкрутства в сучасних підприємствах. Економіка і управління підприємствами. 2018. Випуск IV (№72). С. 42–53; Марусяк Н. Л., Пильнюк Д. О. Банкрутство підприємства: сутність, причини та наслідки. URL: <https://cutt.ly/7Mr07fP>; 12. Фурман Т. Ю., Прокопович Н. І. Причини банкрутства та механізми його запобігання на підприємстві. URL: <https://cutt.ly/PMr8nRN> (дата звернення: 25.04.2023); Ministry of Economy of Ukraine (2022) 558 relokovanykh pidprijemstv vzhe vidnovyly robotu v bezpechnykh rehionakh krainy. Available at: <https://cutt.ly/gN8zW0q>; фінансова звітність ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки.

4. Зміст текстової частини:

У розділі 1 дослідити економічний зміст банкрутства підприємства, його причини та наслідки; розглянути особливості функціонування інституту банкрутства в розвинених країнах та в Україні; визначити ефективну методику оцінки ймовірності банкрутства підприємства.

У розділі 2 проаналізувати сучасний стан молокопереробної промисловості України; здійснити аналіз фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко»; оцінити ефективність антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко».

У розділі 3 запропонувати напрями удосконалення ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Таблиця 2.1 – Аналіз майнового стану ПрАТ «Дубномолоко» 2020-2022 роки; Таблиця 2.2 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки; Таблиця 2.3 – Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки; Таблиця 2.4 – Формування прибутку ПАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 рр.; Таблиця 2.5 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» на основі моделі Альтмана за 2020-2022 роки; Таблиця 2.6 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» на основі моделі Таффлера і Тішоу та моделі О. Терещенка за 2020-2022 роки; Таблиця 2.7 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки за різними моделями.

Рисунки: Рисунок 1.1 Виробництво молочної продукції в Україні за 2021 рік; Рисунок 2.2 – Топ-10 виробників молочної продукції в Україні; Рисунок 3.1 – Виробництво коров'ячого молока у 2020-2021 рр.; Рисунок 3.2 – кількість поголів'я великої рогатої худоби у 2020-2021 рр. в розрізі областей України.

6. Консультанти розділів роботи

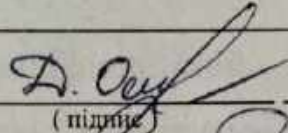
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	 28.03.2023 р.	 29.05.2023 р.

7. Дата видачі завдання «28» березня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	грудень-січень	виконано
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	II декада квітня	виконано
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	I декада травня	виконано
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	III декада травня	виконано
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	I декада червня	виконано
Рецензування МКР	II декада червня	виконано
Захист МКР	III декада червня (за графіком)	виконано

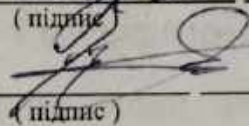
Студент

(підпис)

Козак Д. О.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Зянько В. В.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 338.246

Козак Д. О. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства та шляхи відновлення його платоспроможності (на прикладі приватного акціонерного товариства «Дубномолоко»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2023. 94 с. На укр. мові. Бібліогр. 40 назв; рис. 4; табл. 7.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано напрями удосконалення ефективності антикризового управління підприємством. Наукові і практичні положення щодо заходів з удосконалення процесу управління фінансовими результатами підприємства доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України для покращення фінансових результатів господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено економічний зміст банкрутства підприємства, його причини та наслідки; розглянуто особливості функціонування інституту банкрутства в розвинених країнах та в Україні; визначено ефективну методику оцінки ймовірності банкрутства підприємства. В аналітичній частині роботи проаналізовано сучасний стан молокопереробної промисловості України; здійснено аналіз фінансового стану та оцінено ефективність антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко». У прикладній частині роботи обґрунтовано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Ключові слова: антикризове управління, антикризовий менеджмент, банкрутство, платоспроможність, фінансова криза.

ABSTRACT

Kozak D. O. Diagnosis of the probability of bankruptcy of the enterprise and ways of restoring its solvency (on the example of the private joint-stock company "Dubnomoloko"). Master's qualification work in specialty 073 – Management, educational program – Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2023. 94 p. In ukr. language. Bibliography 40 titles; rice. 4; tab. 7.

In the master's qualification work, directions for improving the effectiveness of anti-crisis management of the enterprise are proposed. Scientific and practical regulations on measures to improve the process of managing the company's financial results have been brought to the level of specific proposals, which will allow them to be used at Dubnomoloko PJSC and in general at enterprises of the milk processing industry of Ukraine to improve the financial results of economic activity. In the theoretical part of the work, the economic content of the bankruptcy of the enterprise, its causes and consequences are investigated; the peculiarities of the functioning of the bankruptcy institute in developed countries and in Ukraine are considered; an effective methodology for assessing the probability of bankruptcy of the enterprise is defined. In the analytical part of the work, the current state of the milk processing industry of Ukraine is analyzed; an analysis of the financial condition was carried out and the effectiveness of anti-crisis management at PrJSC "Dubnomoloko" was evaluated. In the applied part of the work, proposals and recommendations for improving the effectiveness of anti-crisis management at PJSC "Dubnomoloko" and in general at enterprises of the milk processing industry of Ukraine are substantiated.

Key words: anti-crisis management, anti-crisis management, bankruptcy, solvency, financial crisis.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЙОГО ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ	12
1.1 Економічний зміст банкрутства підприємства, його причини та наслідки	12
1.2 Особливості функціонування інституту банкрутства в розвинених країнах та в Україні	19
1.3 Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства підприємства	23
Висновки по розділу 1	31
2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ДУБНОМОЛОКО» ..	34
2.1 Аналіз сучасного стану ринку молокопереробної промисловості України та місця в ньому ПрАТ «Дубномолоко»	34
2.2 Аналіз показників фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко»	40
2.3 Оцінка ефективності антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко»	48
Висновки по розділу 2	55
3 ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	56
3.1 Заходи з удосконалення антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко»	56
3.2 Шляхи покращення фінансового стану підприємств молокопереробної промисловості в Україні	59
Висновки по розділу 3	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
Додаток А. Технічне завдання	74
Додаток Б. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	77
Додаток В. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	78
Додаток Г. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	86

ВСТУП

Неефективна економічна політика держави, неконтрольовані інфляційні процеси, макроекономічна криза, політична нестабільність суспільства, викликана війною росії проти нашої держави, падіння ділової активності в економіці найбільше впливають на результати діяльності підприємств. Низький рівень інтеграції вітчизняної економіки, неефективне використання іноземного капіталу, різке погіршення кон'юнктури на внутрішньому та зовнішньому ринках спричинюють помітні симптоми банкрутства багатьох українських компаній. Кількість таких компаній в економіці України невпинно збільшується. Тому подальший розвиток ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних компаній вжиття ефективних заходів, спрямованих на пошук шляхів і механізмів адаптації до динамічного та нестабільного ринкового середовища.

У роботах вітчизняних та зарубіжних економістів досліджено теоретико-методологічні основи антикризового управління підприємством та визначено причини, що призводять до його банкрутства. Зокрема, треба відзначити наукові публікації таких дослідників, як А. Абрамов, О. Духніч, Е. Грицюк, Н. Марусяк, Д. Пильнюк, Т. Фурман, Н. Прокопович, О. Терещенко. та ін. У той же час серед науковців існують розбіжності з окремих питань, що стосуються причин виникнення банкрутства підприємства, та виявлення чинників, які впливають на ефективність антикризового управління. Усе це обумовлює актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Магістерська робота виконувалася відповідно до напряму наукових досліджень кафедри фінансів і кредиту «Дослідження сучасних тенденцій фінансових, грошово-кредитних та інноваційних процесів в Україні»

Метою магістерської роботи є розробка ефективних заходів з удосконалення антикризового управління на підприємствах

молокопереробної промисловості України.

Відповідно до представленої мети у магістерській роботі передбачається вирішення таких **завдань**:

- дослідити економічний зміст банкрутства підприємства, його причини та наслідки;
- розглянути особливості функціонування інституту банкрутства в розвинених країнах та в Україні;
- визначити ефективну методичку оцінки ймовірності банкрутства підприємства;
- проаналізувати сучасний стан молокопереробної промисловості України;
- здійснити аналіз фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко»;
- оцінити ефективність антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко»;
- запропонувати напрями удосконалення ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Об'єктом дослідження є процес фінансово-господарської діяльності підприємств молокопереробної промисловості.

Предметом дослідження є сукупність методів аналізу ефективності антикризового управління на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Методи дослідження. При здійсненні дослідження використовувалися такі наукові методи, як аналізу і синтезу (при дослідженні об'єкта і предмета МКР та при здійсненні логічних узагальнень); метод порівняльного аналізу (при дослідженні показників фінансового стану підприємства); групування і порівняння (при аналізі даних фінансової звітності підприємства); системний аналіз, комплексний підхід, моделювання (при обґрунтуванні результатів дослідження).

Наукова новизна одержаних результатів:

- удосконалено визначення поняття «банкрутство» як неспроможність підприємства вести господарську діяльність через відсутність коштів і, як наслідок, нездатність розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями (с.12);
- обґрунтовано, що конкретні заходи та інструменти стратегічного механізму фінансової стабілізації підприємства можна визначити лише на основі проведення ґрунтовного аналізу оцінки ймовірності його банкрутства (с.24-31).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні положення, висновки та методичні рекомендації щодо напрямів удосконалення ефективності антикризового управління підприємством доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України для покращення фінансових результатів господарської діяльності.

Особистий внесок здобувача.

Магістерська робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій автором запропоновані напрями удосконалення ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» та загалом на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів магістерської роботи.

Основні положення і результати виконаного дослідження доповідалися на L та LI Науково-технічних конференціях підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 18-19 березня 2021 р., 16-18 березня 2022 р.).

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковані 2 тез доповідей [39, 40].

Структура і зміст магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінок, включаючи 7 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел із 40 найменувань, додатки та ілюстративну частину.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЙОГО ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

1.1 Економічний зміст банкрутства підприємства, його причини та наслідки

Згідно Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [1, 2] Банкрутство — це встановлена господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Деякі українські вчені пропонують власне трактування цього поняття: за визначенням І. Бланка банкрутство – це реалізація катастрофічних ризиків для підприємства в процесі його фінансової діяльності, внаслідок чого воно не в змозі задовольнити вимоги кредиторів і виконати свої зобов'язання перед бюджетом [3].

На наш погляд, банкрутство – це неспроможність підприємства вести господарську діяльність через відсутність коштів і, як наслідок, нездатність розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

Враховуючи сутність банкрутства як економічного явища, можна застосувати таке визначення: банкрутство – це результат глибокої фінансової кризи, а також це система адміністративних процедур, яка не призвела до позитивних результатів [3].

Під фінансовою кризою слід розуміти незбалансованість діяльності підприємства та обмежені можливості його впливу на фінансові відносини. Кризова ситуація, з якої не вжито відповідних заходів, може призвести до суттєвого розладу господарського механізму підприємства, неможливості фінансового забезпечення його діяльності, що рівнозначно банкрутству підприємства.

Більшість українських економістів виділяють три основні етапи розвитку кризи на рівні підприємства:

Перший етап – прихована криза (криза ефективності). Її основними характеристиками є зниження ефективності діяльності підприємства, що проявляється у негативній динаміці показників рентабельності обороту капіталу, ринкової вартості підприємства, періоду фінансування та операційних циклів.

Другий етап – криза платоспроможності. Цей етап банкрутства характеризується періодичним і тривалим дефіцитом коштів, необхідних підприємству для виконання своїх зобов'язань і фінансування поточної діяльності. Зовнішнім проявом такої ситуації є затримка здійснення поточних платежів (порушення термінів розрахунків через недостатню суму коштів на поточному рахунку), сплата економічних санкцій (штрафів, пені) за несвоєчасну оплату, поява простроченої дебіторської заборгованості та прострочення. позики та кредити.

Третій етап – загроза банкрутства (криза погашення боргів, фінансова неспроможність). Цей етап характеризується неспроможністю підприємства протягом тривалого часу (згідно із законодавством протягом трьох місяців) розраховуватися за своїми зобов'язаннями перед кредиторами. У такому випадку кредитор має право подати до господарського суду заяву про порушення порядку діяльності установи про визнання його банкрутом, а також захистити свої права в суді [4].

Кожен науковець дає свою класифікацію факторів, що спричиняють ризик банкрутства, але найбільш повна класифікація факторів, що спричиняють кризи на підприємстві, наведена у дослідженні Л. Лігоненко [5].

Фактори виникнення загрози банкрутства класифікують за такими ознаками:

- I. За місцем виникнення кризових факторів їх поділяють на:
 - внутрішні (ендогенні);
 - зовнішні (екзогенні).

II. За наслідками прояву кризових факторів їх ділять на:

- загальні;
- специфічні;
- індивідуальні.

III. За ступенем впливу фактори виникнення загрози банкрутства ділять на:

- основні;
- другорядні.

IV. За часом дії фактори виникнення загрози банкрутства ділять на:

- постійні;
- тимчасові.

Банкрутство підприємства може відбутися внаслідок різних факторів, які спричиняють різні наслідки, тому, на думку А. Поддєрьогіна, банкрутство слід класифікувати за такими ознаками:

I. Відповідно до наміру банкрутства [6]:

– реальне – неспроможність підприємства відновити свою фінансову стійкість і платоспроможність у майбутньому періоді в результаті реальних фінансових втрат. Втрата капіталу в результаті господарсько-фінансової діяльності без злого наміру, особистого чи інституційного егоїзму не дозволяє такому підприємству здійснювати ефективну господарську діяльність, і в результаті воно оголошується банкрутом;

– навмисне банкрутство з боку директорів або власників підприємства пов'язане з свідомо некомпетентним управлінням фінансами. Заподіяння збитків компанії заради власної вигоди. Розкриття факту про це банкрутство переслідується кримінальним законодавством;

– фіктивне банкрутство – заява власника або засновника підприємства про фінансову неспроможність виконувати зобов'язання кредиторів і бюджету з метою введення кредиторів в оману з метою отримання від них розстрочки або відстрочення виконання своїх зобов'язань, або отримати знижку на суми до сплати або приховати

незаконне витрачання коштів. Законом також переслідуються такі дії.

– завуальоване банкрутство – умисне приховування факту триваючої фінансової неспроможності підприємства внаслідок надання недостовірних даних з метою отримання кредитів для поліпшення фінансового стану підприємства, або привласнення отриманих коштів з подальшою ліквідацією підприємства. підприємство. демонструвати. Теж переслідується кримінальним законодавством.

II. За економічними наслідками банкрутства:

- банкрутство з наступною ліквідацією підприємства;
- банкрутство як засіб оновлення бізнесу.

III. За визнанням факту банкрутства:

- юридичне банкрутство, факт настання якого визначається постановою суду.
- економічне банкрутство, яке є результатом оцінки фінансових можливостей підприємства щодо виконання зовнішніх зобов'язань. Воно не залежить від винесення судових рішень.

Банкрутство підприємства зумовлює певні економічні наслідки, зокрема:

– для держави факт визнання підприємства банкрутом призводить до зниження справляння податків та обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів, оскільки підприємство припиняє існування як об'єкт підприємницької діяльності. Визнання проекту банкрутом призводить до погіршення макроекономічної ситуації в країні та економічного дисбалансу в цілому [7, 8];

– для суспільства визнання підприємства банкрутом також має негативні наслідки. Населення не підтримує необхідні товари та послуги, порушується ринковий баланс попиту та пропозиції, що може призвести до зростання роздрібних цін;

– для партнерів підприємства-банкрута відбувається розрив економічних відносин і технологічних зв'язків, погіршення фінансового стану

проекту через невиконання банкрутом своїх зобов'язань, що може призвести до невиконання зобов'язань підприємства-партнера щодо ведення бізнесу та виробництва товарів;

- працівники збанкрутілого підприємства втрачають роботу, втрачають заробітну плату, поповнюють ряди безробітних;

- кредитори отримують збитки від операцій з банкрутом, крім того, існує ймовірність, що ліквідаційної маси майна не вистачить для задоволення всіх вимог кредиторів.

Зовнішні кризові чинники однаково впливають на всі підприємства, і чомусь одні підприємства знаходяться в критичному стані, а інші можуть спокійно вести господарську діяльність і отримувати прибуток. Тому причини банкрутства закладені в самому підприємстві.

Фактори внутрішньої кризи в ділять за такими ознаками:

- за особливостями формування грошових потоків підприємства;
- за типом використовуваних підприємством ресурсів розрізняють кризові фактори, пов'язані з державою (такий розподіл кризових факторів дає змогу визначити, який із видів неефективно використаних ресурсів призводить до банкрутства);
- відповідно до функціонального спрямування менеджменту виокремлюють кризові чинники, визначені фінансовим станом підприємства.

Такий розподіл дозволяє виявити неефективну діяльність спеціалістів за певними профілями, що породжує кризові ситуації [5].

Розглянувши основні причини банкрутства підприємства, слід зазначити, що всі ці кризові фактори діють комплексно, що ускладнює їх усунення та ліквідацію наслідків їх дії.

Кризи характеризуються наступними видами:

- стратегічна криза (коли виробничий потенціал підприємства зруйнований і йому не вистачає довгострокових факторів успіху);
- криза прибутковості (постійні збитки «з'їдають» власний капітал і це

призводить до незадовільної структури балансу);

- криза ліквідності (коли підприємство є неплатоспроможним або існує реальна загроза втрати платоспроможності).

Як зазначалося раніше, між різними типами криз існують тісні причинно-наслідкові зв'язки: стратегічна криза є причиною кризи прибутковості, яка, у свою чергу, призводить до втрати ліквідності компанії.

Закономірним результатом розвитку симптомів фінансової кризи є надмірна заборгованість, неплатоспроможність та банкрутство установи.

Необхідною умовою застосування правильних антикризових заходів є визначення глибини фінансової кризи.

Є три стадії кризи:

а) стадія, яка безпосередньо не загрожує роботі підприємства (за умови його переведення на систему антикризового управління);

б) стадія, яка загрожує подальшому існуванню підприємства і вимагає негайного фінансового оздоровлення;

в) кризова ситуація, яка не сумісна з існуванням підприємства і призводить до його ліквідації.

Визначення стадії фінансової кризи є необхідною передумовою правильного та своєчасного реагування на неї [6].

Ознаки банкрутства розділяють на дві групи.

До першої групи відносяться показники, які вказують на можливі фінансові труднощі і можливість банкрутства в найближчому майбутньому:

- часті великі збитки в основній діяльності, що виражаються в хронічному спаді виробництва, зниженні товарообігу і хронічній збитковості;
- наявність хронічно простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості;
- низькі значення коефіцієнтів ліквідності та тенденція їх зниження.
- збільшення до небезпечних меж частки позикового капіталу в його загальній вартості;

- дефіцит оборотних коштів;
- регулярне збільшення тривалості обороту капіталу;
- наявність запасів понад норми сировини та готової продукції;
- використання нових джерел фінансових ресурсів на не вигідних умовах;
- несприятливі зміни в портфелі замовлень;
- зниження ринкової вартості акцій компанії;
- зниження виробничого потенціалу.

До другої групи відносяться показники, несприятливі значення яких не дають підстав вважати поточний фінансовий стан критичним, але вказують на можливість його різкого погіршення в майбутньому, якщо не вжити заходів.

До них належать:

- надмірна залежність підприємства від будь-якого конкретного проекту, типу обладнання, виду активу, ринку сировини чи ринку збуту;
- втрата ключових контрагентів;
- недооцінка важливості відновлення техніки і технології;
- втрата досвідчених кадрів в апараті управління;
- вимушене неробство і неритмічна робота;
- неефективні довгострокові угоди;
- недостатні капіталовкладення тощо.

До переваг даної системи показників потенційного банкрутства можна віднести системність і комплексність підходів, до недоліків – вищий ступінь складності прийняття рішень в умовах багатокритеріальної задачі, інформативність розрахованих показників та суб'єктивність прогностичного дозволу [8].

Розглянувши фактори, які завдають більшої шкоди підприємству, можна побачити, що у розвинених країнах одна третина банкрутств викликана зовнішніми кризовими факторами, а 2/3 – внутрішніми кризовими факторами.

Для України негативний вплив зовнішніх кризових чинників на підприємства є більш виразним, оскільки економічна система перебуває у стані постійного руху та трансформації.

У розвинених країнах основна маса банкрутств припадає на сферу будівництва, а в Україні найбільша кількість банкрутств припадає на компанії, які займаються логістикою та продажами. [9-11].

1.2 Особливості функціонування інституту банкрутства в розвинених країнах та в Україні

Одна з дуже важливих проблем, що виникли під час структурної перебудови економіки України – це банкрутство комерційних структур. Основні причини, які призвели до значного збільшення числа фінансово неспроможних підприємств криються у негативних явищах, що спостерігаються в економіці нашої країни, а саме: загальне падіння обсягів виробництва, криза неплатежів і, як наслідок, наявність значної взаємної заборгованості. Крім того, причиною зростання кількості банкрутів в країні стало те, що становлення Українського інституту банкрутства в системі економіко-правового регулювання підприємницьких відносин припало на період кризових процесів після розвалу єдиного народногосподарського комплексу і для молодій державі були абсолютно некерованими. Зволікання з проведенням реальних економічних реформ, гіперінфляція, недоліки в приватизації, упущення в податковій та грошово-кредитній політиці призвели до зростання розмірів "тіньової" економіки. У результаті багато компаній стали заручниками таких обставин, тобто штучного банкрутства. У чинному на той час законодавстві був відсутній механізм, який міг би відокремити справжніх і штучних банкрутів. У результаті банкрутство в нашій країні стало масовим явищем, яке охопило практично всі галузі та регіони [12, 13].

Дослідження економістів свідчать про те, що банкрутство поширене явище в економіці України, яке суттєво впливає як на фінансовий стан країни,

так і на окремі її сектори. Хоча у передвоєнному 2013 році частка прибуткових компаній почала стрімко зростати з 59% до майже 70%, це стосується не всіх підприємств за видами економічної діяльності. У 2014 році розвивалися державне управління, транспорт і зв'язок, а найбільш прибутковими у 2015 році стабільними були оптова та роздрібна торгівля та готельно-ресторанний бізнес.

Найбільша кількість банкрутств в Україні спостерігалася в період 1996-1998 років та особливо у 2022 році – під час загарбницької війни росії, яка продовжується донині.

Для ефективної реалізації процедури банкрутства та вдосконалення її механізмів важливо вивчати відповідний досвід розвинених країн, де банкрутство має давню історію. У цьому контексті цікавою буде наступна статистика банкрутства в країнах з розвинутою ринковою економікою. Так, у США в 2021 р. було зареєстровано 58 898 банкрутств і 31 334 випадки закриття компаній без оголошення про банкрутство. У 2022 році в США збанкрутувало 83 тис. компаній, що на 16% більше, ніж у 2021 році. Цікавою є і європейська статистика щодо кількості збанкрутілих компаній. Так, кількість банкрутств у Франції зросла за період з 2000 по 2021 рр., в середньому з 9,72 тис. на рік до 58,9 тис. ; У Німеччині - від 4 тис. у 2000 р. до 16 тис. у 2021 р.

Наведені статистичні дані свідчать про те, що наявність у західних країнах великої кількості компаній, які перебувають у кризовому стані та справи щодо яких передано до суду про визнання їх банкрутами, не призводить до дестабілізації економічної ситуації та виникнення кризових явищ у соціально-економічному розвитку. Така активна участь у процедурах банкрутства в розвинутих країнах, де пріоритет надається насамперед економічній ефективності будь-яких заходів, свідчить про їх позитивний вплив на економічний розвиток країни, підвищення платоспроможності та конкурентоспроможність її підприємств. [15, 16]

Таким чином, у країнах з розвинутою ринковою економікою банкрутство є невід'ємною складовою ефективного функціонування ринкового механізму.

Отже, інститут банкрутства в розвинутих країнах розглядається в таких аспектах:

по-перше, він слугує інструментом удосконалення підприємств, які мають економічний потенціал для здійснення діяльності в майбутньому, у формі санації (в Італії та Німеччині) або реорганізації (в Англії та США). Крім того, в цьому аспекті інститут банкрутства використовується в деяких країнах для приватизації державних компаній з метою їх фінансового оздоровлення (у Німеччині);

по-друге, як механізм припинення діяльності непрацездатних і неперспективних підприємств шляхом застосування до них процедури ліквідації.

Розглянувши наведену статистику підприємств-банкрутів та практику інституту банкрутства в країнах з розвинутою ринковою економікою, логічно виникає запитання: «Чому ми сьогодні говоримо про проблему банкрутства компаній в Україні?» Адже досвід розвинутих країн переконливо свідчить, що банкрутство в ринковій економіці є інструментом, який створює передумови для переливання капіталу із збиткових галузей у високоефективні та прибуткові сектори економіки. Негативне ставлення до явища банкрутства в Україні, на нашу думку, зумовлене не лише «залишковим» консерватизмом державних управлінців та чиновників, від яких залежить вирішення цієї проблеми, а й тим, що в Україні банкрутують саме великі та середні підприємства, які складають основу національної економіки. В Україні навіть серед науковців поширена думка, що запровадження широкомасштабного режиму банкрутства в умовах низького технічного рівня призведе до дезорганізації всієї системи національної економіки [18-20]. І цю ситуацію певним чином можна зрозуміти, тому що в Україні останніми роками близько

половини компаній працюють у збиток, а тому всі вони є потенційними банкрутами.

Тому необхідно підкреслити, що ліквідація неплатоспроможних підприємств є ефективним інструментом регулювання економіки в розвинутих країнах, де добре налагоджений механізм банкрутства, а для України більш прийнятним є їх фінансове оздоровлення. Важливим аргументом тут є той факт, що із загальної кількості перевірених українських компаній-банкрутів лише 38% були збитковими, а решта 62% – прибутковими. Важливо й те, що серед компаній, справи про банкрутство яких ще розглядаються в господарських судах, значна частина з них тимчасово перебувають у кризовому стані. Тому, на нашу думку, першочерговим завданням місцевих підприємств є застосування процедур санації неплатоспроможних підприємств до ліквідації [21].

Однак деталі банкрутства в Україні дещо інші. Вони полягають в тому, що наше банкрутство набуло кримінального підтексту, а механізм банкрутства фактично перетворився на перерозподіл власності. Переважна більшість компаній свідомо доводиться до банкрутства, а кошти, отримані від цієї процедури, не надходять до бюджету України. За офіційними даними, сьогодні 40% українських компаній можна вважати банкрутами, оскільки, за офіційними даними, вони працюють збитково.

Банкрутство є невід'ємним інститутом ринкової економіки та важливим інструментом боржницько-кредиторських відносин. Втім, банкрутами в Україні визнають не такі вже й рідкісні підприємства, а ті, які можуть відновити свою платоспроможність.

Інститут банкрутства зустрічається в законодавстві практично всіх країн з ринковою економікою. Сучасне законодавство багатьох країн світу виділяє декілька видів банкрутства та встановлює різну відповідальність за їх виникнення. Незважаючи на те, що вони відрізняються, у разі стійкої неплатоспроможності, за законодавством більшості країн, у тому числі

України, суд визнає компанію-боржника банкрутом, тобто події дається економіко-правова оцінка [22].

Підсумовуючи, можна зазначити, що якщо проблему простроченої заборгованості не вирішити шляхом зміни власника, заборгованість пошириться на більшу частину економіки. Уникнення банкрутства, як і забезпечення неплатоспроможності контрактів, створює високі ризики для ділових партнерів, породжує значні витрати на пошук інформації та створює стимули для будь-яких спільних операцій. Звісно, вихід з ринку відбудеться сам собою, якщо не надавати нових кредитів збитковим підприємствам. Проте в Україні існують механізми, які дозволяють компаніям, які не можуть вижити, продовжувати діяльність через накопичення боргів. Отже, недієздатність процедури банкрутства в Україні є проявом м'яких бюджетних обмежень і накопичення безнадійної заборгованості.

1.3 Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства підприємства

Сьогодні існує чимало досліджень щодо оцінки ймовірності фінансової кризи підприємства. Так, на думку О. Мозенкова, існує два способи прогнозування банкрутства:

- прогнозування за допомогою фінансових коефіцієнтів;
- прогнозування за допомогою порівняльного аналізу характеристик підприємства.

Щоб визначити, який метод забезпечує найбільш адекватну оцінку стану підприємства, необхідно зрозуміти, за яких умов той чи інший метод може бути використаний.

Проаналізуємо зміст наведених методів і моделей.

У світовій практиці найбільш поширеними моделями оцінки фінансового стану підприємства та його схильності до банкрутства є такі

економетричні, побудовані на основі фінансових коефіцієнтів. До них належать такі моделі [23, 24]:

- двохфакторна модель оцінки імовірності банкрутства;
- оцінка імовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана;
- модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану;
- прогнозна модель Таффлера;
- модель Спрингейта;
- R- модель прогнозу ризику банкрутства;
- оцінка фінансового стану по показниках У. Бівера;
- модель Фулмера;
- метод рейтингової оцінки фінансового стану (рейтингове число);
- узагальнена модель, розроблена на основі дискримінантом функції;
- PAS-коефіцієнт;
- двохфакторна модель оцінки імовірності банкрутства підприємства.

Однією з найпростіших моделей для прогнозування ймовірності банкрутства є двофакторна модель. Він базується на двох основних показниках: показникові поточної ліквідності та показникові частки залучених коштів, від яких залежить ймовірність банкрутства підприємства. Ці показники множаться на зважені значення емпірично знайдених коефіцієнтів, а потім результати об'єднуються з деяким постійним (const) значенням, яке також отримують тим же експериментально-статистичним методом. Якщо бал Z негативний, ймовірність банкрутства невелика. Позитивне значення Z свідчить про високу ймовірність банкрутства. В американській практиці використовуються наступні зважені значення коефіцієнтів:

- для показника поточної ліквідності (покриття) (Кп) : -1,0736;
- для показника питомої ваги позикових коштів в пасивах підприємства (Ка): +0,0579;
- постійна величина: -0,3877.

Отже, формула розрахунку Z набуває наступного вигляду:

$$Z = - 0,3877 - 1,0736 K_{\Pi} + 0,0579 K_a, \quad (1.1)$$

Що стосується оцінки ймовірності банкрутства підприємства на основі Z- рахунку Альтмана, який запропонований в 1968 р. відомим західним економістом Альтманом, то тут враховується таке: при побудові індексу Альтман досліджував 66 підприємств, половина яких стала банкрутами в період між 1946 і 1965 рр., а половина функціонувала успішно. Альтман розрахував 22 аналітичних коефіцієнти, які, на його думку, могли бути корисні для прогнозування можливого банкрутства. З цих показників він відібрав п'ять найзначущих і побудував багатофакторне регресійне рівняння.. У загальному вигляді індекс кредитоспроможності (Z-рахунок) за Альтманом має такий вигляд [5]:

$$Z=1.2K_1+1.4K_2+3.3K_3+0.6K_4+1.0K_5, \quad (1.2)$$

де, K_1 – оборотний капітал/сума активів; K_2 – нерозподілений прибуток/сума активів; K_3 – операційний прибуток/сума активів; K_4 – ринкова вартість акцій/сума заборгованості; K_5 – виручка/сума активів.

При цьому ті підприємства, для яких показник $Z > 2,99$ потрапляють в число фінансово стійких, а підприємства, для яких значення $Z < 1,81$, є безумовно-неспроможними. При цьому інтервал $[1,81-2,99]$ складає зону невизначеності.

Модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану має такий вигляд:

$$Z= 0,063 X_1 + 0,092 X_2 + 0,057 X_3 + 0,001 X_4, \quad (1.3)$$

де, X_1 – оборотний капітал / сума активів; X_2 – операційний прибуток / сума активів; X_3 – нерозподілений прибуток / сума активів; X_4 – власний капітал / позиковий капітал.

Британський вчений Таффлер запропонував в 1977 р. чотирьохфакторну прогнозу модель, при розробці якої використав такий підхід [12]: за допомогою комп'ютерів на першому етапі розраховується 80 коефіцієнтів за даними компаній-банкрутів і платоспроможних підприємств. Потім за допомогою статистичного методу, відомого як багатофакторний

диференціальний аналіз, можна побудувати модель платоспроможності шляхом визначення спеціальних коефіцієнтів, які найкраще характеризують дві групи компаній та їхні співвідношення, наприклад прибутковість, достатність капіталу, фінансовий ризик і ліквідність. Об'єднуючи ці показники та зводячи їх до одного, модель платоспроможності дає точну картину фінансового стану підприємства:

$$Z = 0,53 X_1 + 0,13 X_2 + 0,18 X_3 + 0,16 X_4, \quad (1.4)$$

де, X_1 – операційний прибуток / короткострокові зобов'язання; X_2 – оборотні активи / сума зобов'язань; X_3 – короткострокові зобов'язання / сума активів; X_4 – виручка / сума активів.

Якщо величина Z -рахунку більше 0,3, це свідчить, що у фірми непогані довгострокові перспективи, а якщо менше 0,2, то банкрутство більш ніж ймовірно.

Модель Спринггейта має такий вигляд:

$$Z = 1,03 A + 3,07 B + 0,66 Z + 0,4 D, \quad (1.5)$$

де, A – робочий капітал / загальна вартість активів; B – оподаткований прибуток і проценти / загальна вартість активів; Z – оподаткований прибуток / короткострокова заборгованість; D – обсяг продажів / загальна вартість активів.

При цьому підприємство вважається потенційним банкрутом якщо $Z < 0,862$.

Чотирьохфакторна модель прогнозу ризику банкрутства (модель R .) виглядає так:

$$R = 8,38 K_1 + K_2 + 0,054 K_3 + 0,63 K_4, \quad (1.6)$$

де, K_1 – оборотний капітал/актив; K_2 – чистий прибуток/власний капітал; K_3 – виручка від реалізації/активи; K_4 – чистий прибуток/інтегральні витрати.

Імовірність банкрутства підприємства оцінюється відповідно до вітчизняного законодавства в залежності від рівня платоспроможності підприємства. Використовуються такі показники:

1. Індекс поточної платоспроможності (ПП), який є різницею між сумою наявних у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів й інших високоліквідних активів та його поточними зобов'язаннями, що визначається за формулою:

$$Пп = A040 + A045 + A220 + A230 + A240 - П620, \quad (1.7)$$

де, A040, A045, A220, A230, A240 – відповідні рядки активу балансу; П620 – підсумок четвертого розділу пасиву балансу.

Від'ємний результат алгебраїчної суми наведених статей балансу свідчить про поточне банкрутство суб'єкта господарювання.

2. Коефіцієнтом покриття, який характеризує достатність оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів ($Кп > 1,5$) і визначається за формулою:

$$Кп = A260 / П620, \quad (1.8)$$

де A260 – підсумок другого розділу активу балансу.

3. Коефіцієнт забезпечення власними засобами характеризує наявність власних оборотних коштів у підприємства, необхідних для його фінансової сталості ($Кз > 0,1$), і визначається, за формулою:

$$Кз = (П380 - A080) / A260, \quad (1.9)$$

де П380 – підсумок першого розділу пасиву балансу; A080, A260 – підсумки першого і другого розділів активу.

4. Систематичний експрес-аналіз фінансового стану підприємств (фінансовий моніторинг) за допомогою коефіцієнта Бівера. Коефіцієнт Бівера розраховується, як відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань, за формулою:

$$Кб = (Ф220 - Ф260) / (П480 + П620), \quad (1.10)$$

де Кб – коефіцієнт Бівера; Ф220, Ф260 – чистий прибуток і амортизація, наведені у рядках 220 і 260 форми № 2 "Звіт про фінансові результати" відповідно; П480, П620 – довгострокові і поточні зобов'язання (підсумки третього і четвертого розділів).

Ознакою незадовільного формування структури балансу є фінансовий стан підприємства, при якому коефіцієнт Бівера протягом тривалого періоду (1,5-2 роки) не перевищує 0,2. Це відображає небажане зменшення частки прибутку, що спрямовується на розвиток виробництва.

Важливим завданням теорії антикризового фінансового менеджменту є розробка науково обґрунтованих моделей прогнозування фінансової неспроможності та банкрутства. Застосування таких моделей на практиці дозволяє суттєво зменшити інформаційну асиметрію між підприємством та інвесторами та, відповідно, нейтралізувати основний та проксі-конфлікт між цими сторонами. Проблема в тому, що відповідних алгоритмів комплексної оцінки фінансового стану компанії в Україні немає.

Сьогодні з'являються нові методи дослідження, зокрема О. Терещенко пропонує застосовувати методології дискримінаційного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності вітчизняних компаній [27]. У результаті аналізу отримано модель інтегральної оцінки фінансового стану, яка дозволяє зменшити прогалини в теоретико-методологічному забезпеченні важливої частини антикризового управління підприємствами України.

У результаті дослідження комбінацій показників фінансового стану підприємств на відповідність зазначеним критеріям автором отримано дискримінантну функцію з 6 змінними. Враховуючи те, що всі показники позитивно впливають на зростання індексу Z, запропоновану дискримінаційну функцію можна записати у вигляді:

$$Z = 1,04x_1 + 0,75x_2 + 0,15x_3 + 0,42x_4 + 1,8x_5 - 0,063x_6 - 2,16, \quad (1.11)$$

де, x_1 – коефіцієнт покриття, x_2 – коефіцієнт фінансової незалежності, x_3 – оборотність вкладеного капіталу, x_4 – коефіцієнт рентабельності

операційних продажів Cash-flow, x_5 – рентабельність активів за Cash-flow, x_6 – коефіцієнт оборотності позикового капіталу.

На основі цієї моделі можна знайти інтегральний показник фінансового стану аналізованого підприємства та оцінити ймовірність його банкрутства.

Для цієї моделі інтегральне значення показника буде:

$Z < -0,55$ – фінансовий стан підприємства незадовільний (перебуває у фінансовій кризі або під загрозою її);

$-0,55 \leq Z \leq 0,55$ – не можна зробити однозначних висновків щодо фінансового стану підприємства, необхідна додаткова експертиза;

$Z > 0,55$ – фінансовий стан підприємства задовільний.

Якщо значення індексу Z_i потрапляє в межі, за яких не можна зробити однозначні висновки про фінансовий стан, рекомендується застосовувати методи експертного аналізу, які аналізують динаміку абсолютних основних показників фінансового стану підприємства за 2 роки. Це: грошова одиниця бюджету, оборотний капітал, або чистий оборотний капітал, сума виручки від реалізації, сума чистого прибутку (збитку), чистий грошовий потік від операційної діяльності [12].

За результатами додаткового аналізу базовий показник Z_i модифіковано на коефіцієнт (ΔZ) зміни основних абсолютних показників:

$$Z_{ie} = Z_i \pm \Delta Z, \quad (1.12)$$

де Z_{ie} – скориговане за результатами експертного аналізу значення інтегрального показника фінансового стану i -го підприємства.

Коефіцієнт коригування (ΔZ) розраховується як сума коефіцієнтів приросту(зменшення) відповідних показників:

$$\Delta Z = \sum_{j=1}^m \Delta P_j, \quad (1.13)$$

де ΔP_j – коефіцієнт приросту (зниження) аналізованого j -го абсолютного показника:

$$\Delta P_j = \frac{\pm P_{jk}}{|P_{j(k-1)}|}, \quad (1.14)$$

тут $\pm P_{jk}$ – приріст (зменшення) значення показника в k -му періоді порівняно з періодом $k-1$; $P_{j(k-1)}$ – значення досліджуваного показника в періоді $k-1$ (береться за модулем).

Модифікований інтегральний показник результатів додаткового експертного аналізу слід інтерпретувати так само, як рекомендовано вище.

Економетрична модель комплексної оцінки фінансового стану підприємства, побудована за описаною вище схемою, може бути широко використана на практиці, зокрема, для розробки методики оцінки кредитоспроможності позичальника, інвестиційної привабливості підприємств, їх реабілітаційний потенціал, крім того, зазначений підхід підходить для контролюючих служб підприємства при побудові ефективної системи раннього запобігання фінансовій кризі [28].

Також є форма для діагностики банкрутства українських компаній. Якщо визначено оптимальні значення коефіцієнтів для установ України, то ваги, на які вони множаться, можна розрахувати лише на основі емпіричного дослідження великої кількості установ протягом щонайменше п'яти років [27].

Пропонуємо для діагностики банкрутства українських компаній застосовувати модель, засновану на порівнянні фактичних значень фінансових показників конкретного підприємства з їх нормативними значеннями. Вона виглядає так:

$$Z \equiv \sqrt{\sum_{i=1}^n (1 - N_i)^2 \text{sign}(1 - N_i)}, \quad (1.15)$$

де, Z – інтегральний показник для визначення рівня загрози банкрутства; N_i – відношення i -го показника фінансового стану до його нормативного значення; n – кількість показників (у даній моделі $n=3$); N_1 – коефіцієнт абсолютної ліквідності, поділений на його нормативне значення – 0,2; N_2 – коефіцієнт концентрації власного капіталу, поділений на його нормативне

значення – 0,5; N_3 – показник рентабельності власного капіталу, поділений на його нормативне значення – $0,1+1,1 \times b_3$ (b_3 – річний темп інфляції).

Модель дає можливість на підставі визначення відхилень відповідних показників від нормативного рівня розрахувати показник Z і встановити рівень загрози банкрутства суб'єкта господарювання. Причому відхилення у кращий бік має зменшувати даний показник, а у гірший – збільшувати його [28].

Отже, для налізу діагностики банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» ми обрали як іноземні так і вітчизняні методики, а саме:

- двохфакторну модель оцінки імовірності банкрутства;
- модель Альтмана;
- модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану;
- модель У. Бівера;
- прогнозну модель Таффлера;
- показник поточної платоспроможності;
- коефіцієнт покриття, забезпечення власними засобами;
- систематичний експрес-аналіз фінансового стану підприємств за допомогою коефіцієнта Бівера;
- методологію дискримінантного аналізу на основі фінансових показників підприємств за О. Терещенка [27].
- модель, засновану на порівнянні фактичних значень фінансових показників конкретного підприємства з їхніми нормативними значеннями.

На основі проведення ґрунтового аналізу оцінки ймовірності банкрутства підприємства визначають конкретні заходи та інструменти стратегічного механізму його фінансової стабілізації.

Висновок по розділу 1

Банкрутство — це встановлена господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом

вимоги кредиторів шляхом застосування ліквідаційної процедури. Банкрутство – це неспроможність підприємства вести господарську діяльність через відсутність коштів і, як наслідок, нездатність розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями

Банкрутство – це результат глибокої фінансової кризи, а також це система адміністративних процедур, яка не призвела до позитивних результатів. При цьому під фінансовою кризою слід розуміти незбалансованість діяльності підприємства та обмежені можливості його впливу на фінансові відносини. На основі проведення ґрунтовного аналізу оцінки ймовірності банкрутства підприємства визначають конкретні заходи та інструменти стратегічного механізму його фінансової стабілізації

Банкрутство підприємства зумовлює певні економічні наслідки, зокрема:

- для держави факт визнання підприємства банкрутом призводить до зниження справляння податків та обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів, оскільки підприємство припиняє існування як об'єкт підприємницької діяльності. Визнання проекту банкрутом призводить до погіршення макроекономічної ситуації в країні та економічного дисбалансу в цілому;
- для суспільства визнання підприємства банкрутом також має негативні наслідки. Населення не підтримує необхідні товари та послуги, порушується ринковий баланс попиту та пропозиції, що може призвести до зростання роздрібних цін;
- для партнерів підприємства-банкрута відбувається розрив економічних відносин і технологічних зв'язків, погіршення фінансового стану проекту через невиконання банкрутом своїх зобов'язань, що може призвести до невиконання зобов'язань зобов'язань підприємства-партнера щодо ведення бізнесу та виробництва товарів;
- працівники збанкрутілого підприємства втрачають роботу,

втрачають заробітну плату, поповнюють ряди безробітних;

- кредитори отримують збитки від операцій з банкрутом, крім того, існує ймовірність, що ліквідаційної маси майна не вистачить для задоволення всіх вимог кредиторів.

Розглянувши фактори, які завдають більшої шкоди підприємству, можна побачити, що у розвинених країнах одна третина банкрутств викликана зовнішніми кризовими факторами, а 2/3 – внутрішніми кризовими факторами. Для України негативний вплив зовнішніх кризових чинників на підприємства є більш виразним, оскільки економічна система перебуває у стані постійного руху та трансформації.

Досвід розвинутих країн переконливо свідчить, що банкрутство в ринковій економіці є інструментом, який створює передумови для переливання капіталу із збиткових галузей у високоефективні та прибуткові сектори економіки. Негативне ставлення до явища банкрутства в Україні, на нашу думку, зумовлене не лише «залишковим» консерватизмом державних управлінців та чиновників, від яких залежить вирішення цієї проблеми, а й тим, що в Україні банкрутують саме великі та середні підприємства, які складають основу національної економіки.

Ліквідація неплатоспроможних підприємств є ефективним інструментом регулювання економіки в розвинутих країнах, де добре налагоджений механізм банкрутства, а для України більш прийнятним є їх фінансове оздоровлення.

2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ДУБНОМОЛОКО»

2.1 Аналіз сучасного стану ринку молокопереробної промисловості України та місця в ньому ПрАТ «Дубномолоко»

Молокопереробна промисловість – це одна з основних складових частин харчової промисловості. Ця галузь одна з небагатьох в Україні, яка самостійно здатна повністю покривати свої потреби. Молочне виробництво є одним із важливих секторів національної економіки, що постійно розвивається.

Для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності молокопереробні підприємства намагаються підтримувати технологічні та виробничі можливості для виробництва різноманітної молочної продукції, яку класифікують за такими видами:

- сухе молоко і вершки.
- сир свіжий, неквашений (незрілий і незрілий, сирий і кисломолочний);
- жирні сири (сичужний, твердий, м'який, солоний, плавлений);
- молоко та вершки, згущені або з додаванням цукру чи інших підсолоджувачів, за винятком молока та вершків у твердому вигляді;
- морозиво та інші харчові сорбети (включаючи щербет, фруктове морозиво, але за винятком сумішей і основ для приготування морозива).

Виробництво молочної продукції у 2021 році, за даними Держкомстату України, у відсотках показано на рисунку 2.1 [29], з якого видно, що перше місце по виробництву займає сир жирний (41%), друге місце займає морозиво та лід харчовий (25%), а третє місце за обсягом виробництва посідає молоко та сухі вершки (11%).

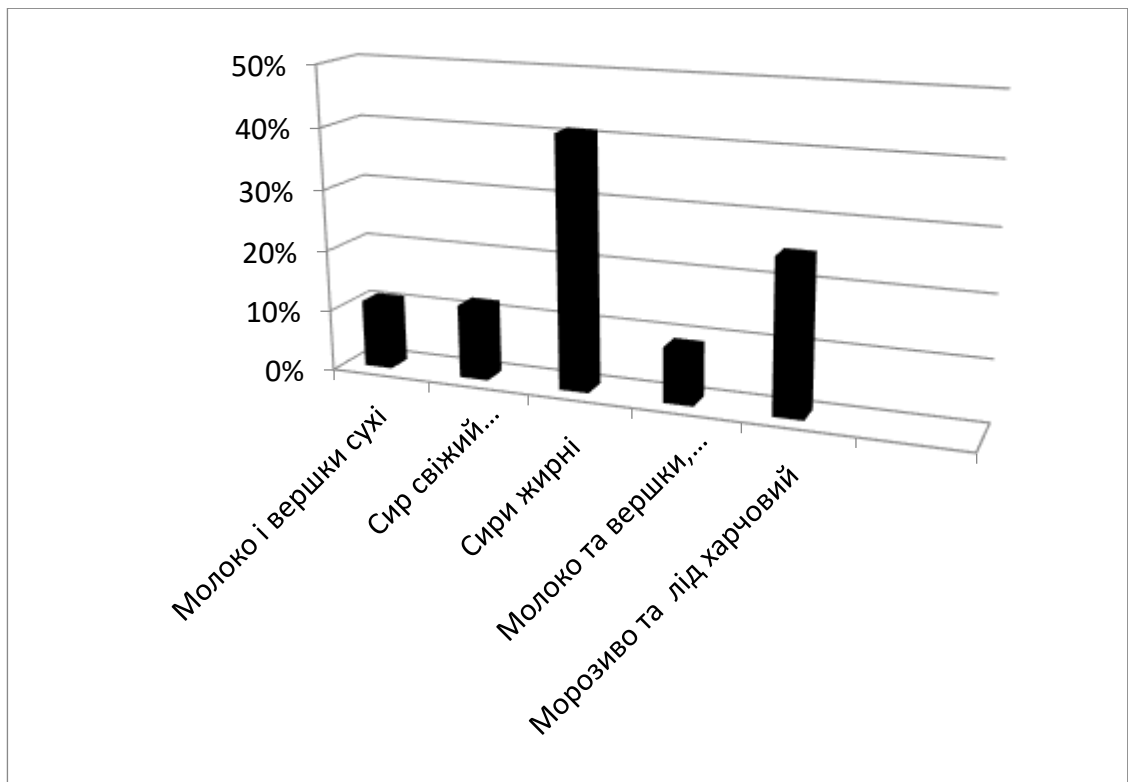

Рисунок 2.1 – Виробництво молочної продукції в Україні за 2021 рік

Здійснюваний моніторинг національного ринку молочної продукції свідчить, що за останні роки відбулося уповільнення розвитку молочної галузі. Це пов'язано перш за все з загарбницькою війною росії проти нашої країни, а також з певними деструктивними процесами, що відбуваються в економічній сфері. Негативно відображається на розвитку молокопереробної галузі постійна нестача коштів на впровадження сучасних технологій та виробництво неякісної продукції.

Припинення поставок української «молочки» на російський ринок, яка становить близько 85% українського експорту, змушує вітчизняних виробників шукати нові ринки збуту. Якщо кисломолочні продукти все ще експортуються в Казахстан і Грузію, то виробники твердих сирів повинні або змінювати асортимент продукції, що випускається, або адаптувати виробництво під європейський формат. Ситуація з експортом української молочної продукції до Казахстану залишається під питанням, оскільки росія заборонила перевалку продукції з України через свою територію. Але сьогодні є офіційна відповідь європейців щодо виходу молочних компаній на ринок ЄС.

Вихід на європейський ринок мають можливість отримати 10 українських компаній [30], а саме: ТОВ «Люстдорф», ТОВ «Молочний дім», ПрАТ «Житомирський маслозавод», ПрАТ «Яготинський». Філія «Яготинський дитячий», ПАТ «Лакталіс-Миколаїв», Недригайлівський сирзавод, філія «Роменський молокозавод» ПП «Рось», філія «Роменський молокозавод» ПП «Рось», ПАТ «Золотонінський молокозавод», філія «Мінський сир» ПП КФ «Прометей».

При виборі молочної продукції основним показником якості завжди є:

- споживна вартість (корисність) молочного продукту (володіння рядом корисних властивостей і легка засвоюваність);
- термін придатності (чим менший термін зберігання, тим натуральніший продукт);
- склад молочного продукту (насиченість кальцієм, повноцінними білками, жирами, вуглеводами, амінокислотами, а також вітамінами А, В2, D) [31].

Враховуючи зміни на ринку молочної продукції в Україні та визначивши основні країни для її постачання, варто визначити, хто є основними лідерами вироблення молочних товарів на внутрішньому ринку.

Сьогодні приблизно 80% ринку в Україні контролюють 50 заводів, більшість з яких входять до складу великих холдингів. Розглянемо ТОП-10 виробників молочної продукції в нашій країні:

1. «Терра Фуд» (компанія включає 19 підприємств, які виробляють повножирну молочну продукцію, сири, рослинно-вершкові суміші та вершкове масло. Постачає продукцію в понад 40 країн світу, у тому числі до Близького Сходу, країн Північної Африки, Балканських країн. А також Китай, США та Північна Корея);

2. «Молочний альянс» (6 дочірніх підприємств компанії, які займаються переробкою та збором молока, а також виробництвом сиру, цільно- та кисломолочної продукції. Займає 22% українського ринку, експортує продукцію в 35 країни);

3. «Данон Україна» (підрозділ французької продовольчої групи Danone, що спеціалізується на виробництві йогуртів, дитячого харчування та сирків);

4. «Альміра» (холдинг включає 7 компаній, виробнича потужність яких перевищує 620 тис. тонн молока на рік. Займає 22% внутрішнього ринку і постачає продукцію більш ніж в 50 країн світу, в тому числі Африку, Близький Схід, США, Мексику, Японію);

5. Група компаній «Комо» (група включає 8 компаній, що виробляють цільномолочну продукцію та сир під ТМ «Комо». Займає майже 10% українського ринку. Після закриття російського ринку для української молочної продукції, Група «Комо» активно розвиває експорт, зокрема освоєння ринків Китаю та Казахстану. Так, в червні 2021 року ПрАТ «Дубномолоко» відправило перші 350 тонн сухої сироватки до Китаю);

6. «Житомирський маслозавод» - компанія «Рудь» (провідний виробник морозива в Україні, частка ринку 32,4%, продукція експортується в Ізраїль, Молдову, Грузію та США. Крім морозива, завод також виробляє вершкове масло та знежирене масло. молоко сухе нежирне, сметана, кефір, йогурт, заморожені овочі та суміші ягід.);

7. «Люстдорф» (спеціалізується на виробництві сухого та питного молока, масла та вершків під торговими марками «На здоров'я», «Корівка», «Селянське», «Тотоша», «Смачний Шеф», «Весела Бурьонка» в м. всього в асортименті компанії більше 100 товарних позицій);

8. «Мілкіленд Україна» (володіє 6 сироварнями і 4 заводами з виробництва цільномолочної продукції, а також Мазовецькою Островською сироварнею в Польщі. У 2022 році обсяги виробництва скоротилися на 36%. Основна причина – загарбницька війна росії. У 2022 році Мілкіленд почав випуск безлактозної і безглютенової молочної продукції під брендом LatteR. налагодив експорт більш ніж в 30 країн світу. Зокрема, завод Ostrowia продає протеїновий концентрат в ЄС, а компанія намагається закріпитися на польському сирному ринку.;

9. «Вімм-Білл-Данн Україна» (компанія працює в Україні з 2000 року. З кінця 2010 року входить до складу міжнародної корпорації PepsiCo. Спеціалізується на виробництві молочної продукції та дитячого харчування під брендами «Агуша», «Слов'яночка», «Веселий молочник», «Диво», «Імунеле», «Ромол», «Смачно».);

10. «Волошкове поле» (включає 3 компанії, які виробляють масло, сметану, молоко, кефір та йогурт. Підприємство експортує частину продукції майже в 20 країн світу, серед яких США, країни Азії, Африки, Близький Схід).

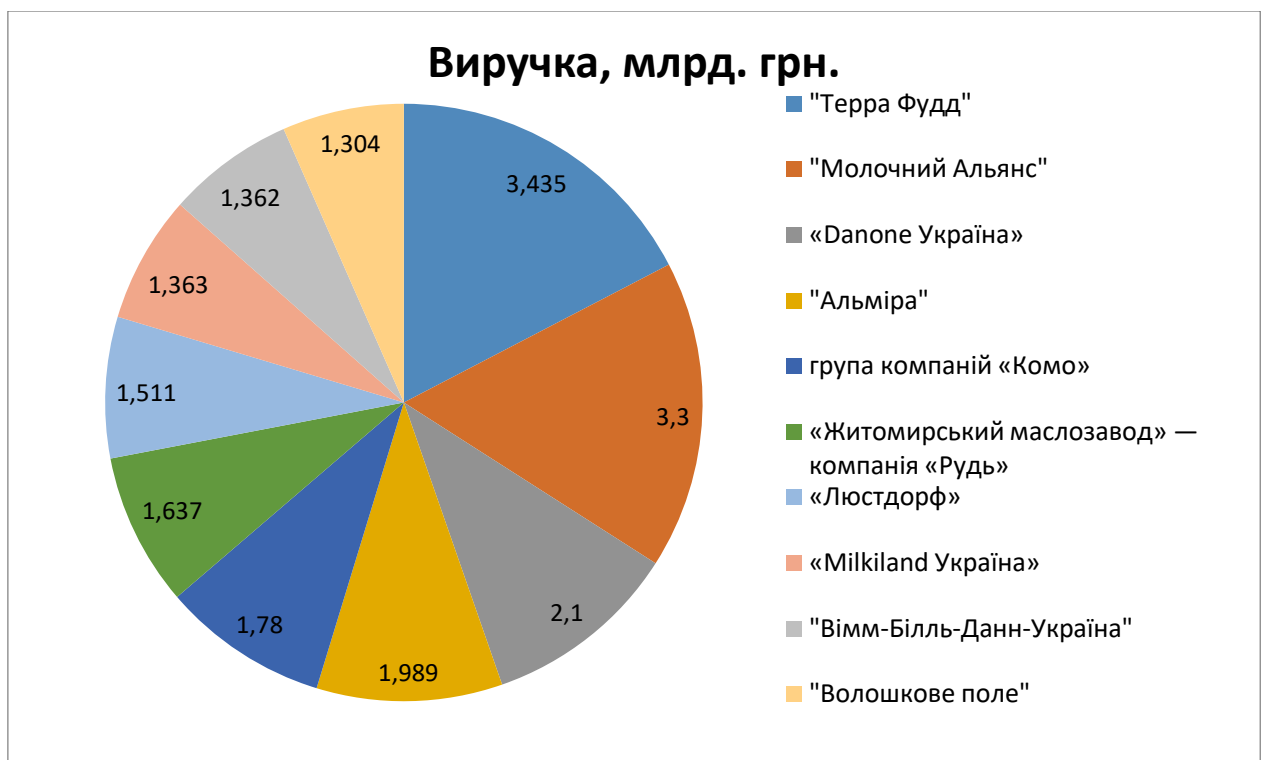

Рисунок 2.2 – Топ-10 виробників молочної продукції в Україні [32]

Проте основна проблема ринку молочної продукції в Україні залишається незмінною – це оновлення виробництва.

Загалом для вітчизняного ринку молочної продукції характерні такі недоліки:

- відсутність якісної сировини для молочної продукції;
- недостатність ринків збуту продукції.
- низька продуктивність виробництва;

- низький рівень внутрішнього споживання.
- неорганізоване виробництво та відсутність кооперації.

Виходячи з вищесказаного, основними завданнями в галузі молочного виробництва вбачаємо такі:

- підвищення якості продукції.
- збільшення пропозиції молочної продукції на експорт;
- приведення виробництва молочної продукції у відповідність правилам і вимогам ЄС.

В цілому на сьогодні молочна продукція займає значну частку в загальному експорті нашої країни. Так, молокопереробні підприємства щорічно експортують з молока близько 1 млн. тонн молочної продукції. Водночас її імпорт невеликий і становить 2% від загального обсягу виробництва молока.

Загарбницька війна росії внесла значні корективи у зовнішню торгівлю нашої країни. Проте українські виробники не впадають у відчай, тож загалом молочна галузь має непогані результати. Крім того, робиться все для виходу на міжнародний ринок. Як показали результати дослідження, ПрАТ «Дубномолоко» має високу конкуренцію на внутрішньому ринку, тому для виходу на зовнішній ринок керівництву необхідно підвищувати та покращувати якість продукції.

Сироварня ПАТ «Дубномолоко», яка виробляє унікальний сир КОМО, вважається однією з найпотужніших в Україні.

Сучасний сироварний завод розташований в місті Дубно. Юридична адреса: вул. Грушевського, 117-А, м. Дубно, Рівненська обл., 35600.

Завод оснащений найсучаснішим обладнанням для виробництва твердих і плавлених сирів, всі етапи повністю автоматизовані та стандартизовані. Завдяки цьому компанія щороку виробляє понад 15 млн кг твердого сиру та 4 млн кг плавленого сиру за унікальними оригінальними рецептами.

КОМО дотримується найвищих стандартів якості та сертифікована на відповідність міжнародному стандарту FSSC 22000.

Кожен вид сиру ПАТ «Дубномолоко» – це унікальний продукт, виготовлений з високоякісного молока за найкращими міжнародними рецептами. Тому кожен шматочок сиру Кумо перетворюється на шедевр смаку та аромату.

Особливість сирів ПАТ «Дубномолоко» надихає та пробуджує кулінарну фантазію, дозволяє експериментувати та інновувати. Незалежно від того, який тип сиру ви виберете, нескінченна різноманітність сиру гарантована, тому що кожен сир Кумо має свій власний смак, характер і майстерність.

КОМО – сучасний український бренд зі смачною історією, яка налічує понад 10 років. Завдяки натхненню та високому професіоналізму фахівців у лінійці КОМО з'явилися сири за власними рецептами – «Тенеро», «Фамілія», «Горіховий», «Гранде», «Кантрі». Споживачі високо оцінили нові смаки, а за підсумками 2015 року ТМ КОМО отримала звання «Вибір року №1». Сири Кумо любить, обирає та рекомендує кожен п'ятий споживач України!

У 2016 році КОМО створив нові ексклюзивні сири - Пепенеро і Голдер. Різноманітність сирів КОМО надихає на кулінарну творчість в Україні, Казахстані та Молдові, розширюючи регіони смачних пристрастей.

2.2 Аналіз показників фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко»

Визначення фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко» - необхідна умова фінансового менеджменту. Аналіз ґрунтується на використанні даних фінансової звітності з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу. Проте за аналізом даних фінансової звітності не можна остаточно вказати на рівень фінансового стану підприємства, він лише орієнтує користувача інформації на його оцінювання та виявлення слабких сторін підприємства.

Розпочнемо наш аналіз з аналізу майнового стану ПрАТ «Дубномолоко» [33], заніши відповідні дані у таблицю 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз майнового стану ПрАТ «Дубномолоко»
за 2020-2022 роки

Активи	На кінець року, тис. грн			Абсолютне зміна відповідно 2022 року до, ±		Темп приросту відповідно 2022 року до, %	
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 року	2021 року	2020 року	2021 року
Нематеріальні активи	320,0	335,0	374,0	54,0	39,0	16,880	11,640
Основні засоби	22268	21498	20929	-1339	-569	-6,01	-2,65
Виробничі запаси	4964	18849	42131	37167	23282	748,73	123,52
Незавершене виробництво	2496,0	4649,0	6079,0	3583,0	1430,0	143,550	30,760
Готова продукція	4056,0	7565,0	16309,0	12253	8744,0	302,100	115,580
Товари	11	11	9009	8998	8998	818	818
Дебіторська заборгованість за товарами	30244,0	34752,0	36018,0	5774,0	1266,0	19,090	3,640
Дебіторська заборгованість за розрахунками	16443,0	13101,0	1846,0	-14597	-11255	-88,770	-85,910
Інша поточна дебіторська заборгованість	642,0	56,0	427,0	-215,0	371,0	-33,490	662,500
Грошові кошти	1097,0	1401,0	1576,0	479,0	175,0	43,660	12,490
Інші оборотні активи	230,0	90,0	17,0	-213,0	-73,0	-92,610	-81,110
Зареєстрований (пайовий) капітал	9667,0	9667,0	9667,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Резервний капітал	11749,0	15325,0	21956,0	10207	6631,0	86,880	43,270
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3576,0	6631,0	3951,0	375,0	-2680,0	10,490	-40,420
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	10881,0	12738,0	20863,0	9982,0	8125,0	91,740	63,790
Інші поточні зобов'язання	2651,0	2085,0	32678,0	30027	30593,0	1132,67	1467,29
Баланс	83196,0	91108,0	106394,0	23198	15286,0	27,880	16,780

Згідно з даними таблиці 2.1 бачимо, що вартість нематеріальних активів ПрАТ «Дубномолоко» на кінець 2022 року становить 374 000 грн., що більше на 39 000 грн за показник 2021 року та на 54 тис. грн більше показника 2020 року.

Залишкова вартість основних засобів ПрАТ «Дубномолоко» на кінець 2022 року становить 20929 тис. грн., що на 569 тис. грн менше, аніж було на кінець 2021 року. Але все ж цей показник значно кращий порівняно з 2020 роком, коли різниця становила 1 339 000 гривень.

Виробничі запаси ПрАТ «Дубномолоко» на кінець 2022 року становили 42,131 тис. грн, що на 23,282 тис. грн більше, ніж було у попередньому 2021 році, але менше, ніж у 2020 році.

Вартість незавершеного виробництва підприємства на кінець 2022 року склала 6 079 тис. грн, що на понад 1 430 тис. грн більше порівняно з 2021 роком та на 3 583 тис. грн порівняно з 2020 роком.

Залишки готової продукції на кінець 2022 року склали 16309 тис. грн, що на 8744 тис. грн більше 2021 року та на 12253 тис. грн з 2020 року.

Залишок товарів ПрАТ «Дубномолоко» на кінець 2022 року склав 9 009 тис. грн, і бачимо, що ця вартість на 8 998 тис. грн більше, ніж у 2020-2021 роках.

Дебіторська заборгованість за товари на кінець 2022 року становила 36 018 тис. грн, що на 1 266 тис. грн більше показника 2021 року та на 5774 тис. грн більше за значення 2020 року.

Щодо сум заборгованості приватного акціонерного товариства «Дубномолоко» за розрахунками, то на кінець 2022 року вони склали 1 млн 846 тис. грн, що на 11 млн 255 тис. грн менше показника на кінець 2021 року, але цей показник покращився порівняно з 2020 роком, коли різниця становила 14,597 тис. грн.

Інша одна поточна дебіторська заборгованість склала 427 тис. грн на кінець 2022 року, що на 371 тис. грн вище попереднього року, і це є позитивним результатом, адже порівняно з 2020 роком показник покращився на 215 тис. грн.

На кінець 2022 року грошові ресурси становили 1 576 000 грн, що на 479 000 грн більше показника 2021 року.

Інші оборотні активи на кінець 2022 року досягли 17 тис. грн, що на 73 тис. грн менше, ніж минулого року, але це все ж таки кращий результат, ніж був у 2020 році.

Статутний капітал ПрАТ «Дубномолоко» у 2020-2022 роках становив 9 667 000 гривень.

Кредиторська заборгованість ПрАТ «Дубномолоко» за товари, роботи та послуги на кінець 2022 року становила 20 млн 863 тис. грн, що на 8 млн 125 тис. грн більше ніж у попередньому році.

Поточні зобов'язання за даними бухгалтерського обліку становили на кінець 2022 року 32678 тис. грн, що на 30593 тис. грн більше показника 2021 року, і це негативний результат, адже у 2020 році різниця становила 30 027 тисяч гривень.

Далі проведемо аналіз ліквідності ПрАТ «Дубномолоко» за період 2021-2022 років. Для цього розрахуємо такі коефіцієнти ліквідності.

1) Коефіцієнт швидкої ліквідності [34] (2.1):

$$K_{шв.л.} = \frac{OA - Z}{ПЗ} \quad (2.1)$$

де, OA – основні засоби; Z – запаси; ПЗ – поточні зобов'язання.

Підставимо у формулу (2.1) відповідні дані в розрахуємо коефіцієнт швидкої ліквідності для ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{шв.л.2020р.} = (59800 - 4964 - 2496 - 4056 - 11) / 41323 = 1,170;$$

$$K_{шв.л.2021р.} = (68296 - 6624 - 4649 - 7565 - 11) / 44284 = 1,120;$$

$$K_{шв.л.2022р.} = (83518 - 10734 - 6079 - 16309 - 9009) / 70369 = 1,020.$$

2) Коефіцієнт абсолютної ліквідності (2.2) [34]:

$$K_{абс.л.} = \frac{ПФІ + ГК}{ПЗ} \quad (2.2)$$

де, ПФІ – поточні фінансові інвестиції; ГК – грошові кошти; ПЗ – поточні зобов'язання.

Підставимо у формулу (2.2) відповідні дані в розрахуємо коефіцієнт абсолютної ліквідності для ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{абс.л.2020р.} = 936,0 / 41323,0 = 0,020;$$

$$K_{абс.л.2021р.} = 1401,0 / 44284,0 = 0,030;$$

$$K_{абс.л.2022р.} = 1576,0 / 70369,0 = 0,020.$$

3) Чистий оборотний капітал (2.3) [34]:

$$Чок = OA - ПЗ \quad (2.3)$$

де, OA – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання.

Підставимо у формулу (2.3) відповідні дані в розрахуємо чистий оборотний капітал для ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$Ч_{ОК2020р.} = 59800,0 - 41323,0 = 18477,0;$$

$$Ч_{ОК2021р.} = 68296,0 - 44284,0 = 24012,0;$$

$$Ч_{ОК2022р.} = 83518,0 - 70369,0 = 13148,0.$$

Розраховані вище коефіцієнти ліквідності занесемо у таблицю 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютна зміна відповідно 2022 року до, ±		Темп приросту відповідно 2022 року до, %	
				2020 року	2021 року	2020 року	2021 року
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	1,170	1,120	1,020	-0,150	-0,050	-12,820	-4,270
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,020	0,030	0,020	0,0	0,010	0,0	50,00
Чистий оборотний капітал	18477,0	24012,0	13148,0	-5329,0	5535,0	-28,840	29,960

Отже, з таблиці 2.2 видно, що ПрАТ «Дубномолоко» в цілому є ліквідним підприємством. На кінець 2022 року коефіцієнт швидкої оплати становив 1,020. Цей показник показує, що підприємство може розрахуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями. Наприкінці 2022 року ПрАТ «Дубномолоко» отримало 1,02 грн. швидко ліквідних активів.

На кінець 2022 року коефіцієнт абсолютної ліквідності становив 0,02, що на 0,01 менше, ніж на кінець 2021 року, а порівняно з 2020 роком цей показник не змінився. Тому ПрАТ «Дубномолоко» необхідно вжити заходів щодо підвищення своєї абсолютної ліквідності.

Проаналізуємо коефіцієнти ділової активності комерційної діяльності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки. Для цього розрахуємо такі коефіцієнти:

1) Коефіцієнт оборотності активів (2.4) [34]:

$$K_{об.а} = \frac{ЧД}{А} \quad (2.4)$$

де, ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації; А – середньорічна вартість активів.

Підставимо у формулу (2.4) відповідні дані в розрахуємо коефіцієнт оборотності активів для ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{об.а\ 2020р.} = 221327,0 / 82902,50 = 2,67,0;$$

$$K_{об.а\ 2021р.} = 244780,0 / 87152,0 = 2,81,0;$$

$$K_{об.а\ 2022р.} = 289291,0 / 91256,0 = 3,17,0.$$

Визначимо період обороту активів за 2020-2022 рр.:

$$П_{об.а\ 2020р.} = 360 / 2,67 = 134,85 \text{ днів,}$$

$$П_{об.а\ 2021р.} = 360 / 2,81 = 128,18 \text{ днів,}$$

$$П_{об.а\ 2022р.} = 360 / 3,17 = 113,56 \text{ днів}$$

2) Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (2.5) [34]:

$$K_{об.кз} = \frac{ЧД}{КЗ} \quad (2.5)$$

де, ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації; КЗ – кредиторська заборгованість.

Підставимо у формулу (2.5) відповідні дані в розрахуємо коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості для ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{об.кз\ 2020р.} = 221327,0 / 15272,0 = 14,490;$$

$$K_{об.кз\ 2021р.} = 244780,0 / 17775,0 = 13,77,0;$$

$$K_{об.кз\ 2022р.} = 289291,0 / 28720,0 = 10,010.$$

- 3) Термін погашення підприємством своєї кредиторської заборгованості визначимо за формулою (2.6) [34]:

$$T_{об.кз} = \frac{360}{K_{об.кз}} \quad (2.6)$$

де, 360 – тривалість періоду; $K_{об.кз}$ – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.

Підставимо у формулу (2.6) відповідні дані в розрахуємо термін погашення кредиторської заборгованості ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$T_{об.кз2020р.} = 360 / 14,49 = 24,84 \text{ днів};$$

$$T_{об.кз2021р.} = 360 / 13,77 = 26,14 \text{ днів};$$

$$T_{об.кз2022р.} = 360 / 10,01 = 35,96 \text{ днів}.$$

- 4) Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості визначимо за формулою (2.7) [34]:

$$K_{об.дз} = \frac{ЧД}{ДЗ} \quad (2.7)$$

де, ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації; ДЗ – дебіторська заборгованість.

Підставимо у формулу (2.7) відповідні дані в розрахуємо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{об.дз 2020р.} = 221327,0 / 42047,0 = 5,260;$$

$$K_{об.дз 2021р.} = 244780,0 / 47873,0 = 5,110;$$

$$K_{об.дз 2022р.} = 289291,0 / 41211,0 = 7,020.$$

- 5) Термін погашення дебіторської заборгованості (днів) визначимо за формулою (2.8) [34]:

$$T_{об.дз} = \frac{360}{K_{об.дз}} \quad (2.8)$$

де, 360 – тривалість періоду; $K_{об,дз}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Підставимо у формулу (2.8) відповідні дані в розрахуємо Термін погашення дебіторської заборгованості ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років:

$$K_{об,дз\ 2020р.} = 360 / 5,26 = 68,39 \text{ днів};$$

$$T_{об,дз\ 2021р.} = 360 / 5,11 = 70,45 \text{ днів};$$

$$T_{об,дз\ 2022р.} = 360 / 7,02 = 51,28 \text{ днів}.$$

Розраховані коефіцієнти ділової активності комерційної діяльності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки занесемо до таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки

Показники	роки			Абсолютна зміна відповідно 2022 року до, ±		Темп приросту відповідно 2022 року до, %	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Коефіцієнт оборотності активів	2,670	2,810	3,170	0,50	0,360	12,810	18,720
Тривалість обороту активів, днів	134,850	128,180	113,560	-21,290	-14,620	-11,40	-15,780
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,260	5,110	7,020	1,760	1,910	33,460	37,370
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	68,390	70,450	51,280	-17,110	-19,170	-25,010	-27,210
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	14,490	13,770	10,010	-4,480	-3,760	30,910	-27,300
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	24,840	26,140	35,960	11,120	9,820	44,760	37,560

За даними таблиці 2.3 бачимо, що у 2022 році коефіцієнт оборотності активів склав 3,17, що на 0,36 більше показника 2021 року та на 0,5 більше порівняно з 2020 роком.

Період оборотності активів у 2022 році становить 113,56 днів, що є низьким показником. Зазначимо, що за попередній рік період обороту активів

скоротився на 14,62 дня, але це значно кращий результат порівняно з 2020 роком, коли різниця становила 21,29 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2022 році становив 7,02, що на 1,76 більше показника 2020 року, а у 2021 році ситуація покращилась і показник став більше на 1,91. Термін погашення дебіторської заборгованості у 2020 році становив 68,39 днів, а у 2021 році він зменшився до 51,28 днів. За минулий рік термін погашення боргу скоротився на 19,17 днів.

Зверніть увагу, що термін погашення дебіторської заборгованості довший за період погашення дебіторської заборгованості у 2022 році, що є не дуже хорошим знаком, який свідчить про те, що компанія не встигає вивільнити кошти та погасити дебіторську заборгованість за свій рахунок. Термін виплати виплат становить 35,96 днів, що на 9,82 днів більше, ніж у 2021 році, але краще, ніж у 2020 році.

Отже, аналіз фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки показав, що на сьогоднішній день підприємство є фінансово стабільним та платоспроможним, але його керівництво має вживати заходів щодо підвищення абсолютної ліквідності.

2.4 Оцінка ефективності антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко»

Ефективність антикризового управління проаналізуємо, перш за все, за показниками, що вказують на фінансові результати досліджуваного нами підприємства.

Здійснимо аналіз динаміки показників ПрАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 років які впливають на формування прибутку, що дозволить виявити основні чинники, від яких залежить його обсяг.

Дані показники по ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки занесемо до таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Формування прибутку ПАТ «Дубномолоко» за період 2020-2022 рр.

Показники	роки, тис. грн			Абсолютна Зміна відносно 2022 року до, ±		Темп приросту відносно 2022 до, %	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Доходи	221945,0	248434,0	289291,0	67346,0	40857,0	30,34	16,44
Витрати	216765,0	240220,0	270420,0	53655,0	30000,0	24,75	12,48
Прибуток до оподаткування	5180,0	8214,0	18871,0	13691,0	10657,0	264,30	129,74
Податок на прибуток	1604,0	1821,0	3145,0	1541,0	1324,0	96,07	72,70
Чистий прибуток	3576,0	6393,0	15726,0	12150,0	9333,0	339,76	145,98

Відповідно до таблиці 2.4 бачимо, що прибуток до оподаткування у 2020 році зріс на 13691,0 тис. гривень, але у 2022 році та суттєво знизився порівняно з 2021 роком.

Темп зростання прибутку до оподаткування за 2022 рік склав 129,74%, що є нижчим порівняно з 2020 роком значенням. Податок на прибуток зріс у 2022 році на 1 541,0 тис. грн порівняно з 2020 роком та на 1324,0 тис. грн порівняно з 2021 роком.

Відповідно, чистий прибуток у 2022 році склав 15726,0 тис. грн, що на 12150,0 тис. грн. більше значення у 2020 році, але у 2021 році це значення зменшилось до 9333,0 тис. грн.

Окрім того, під час антикризового фінансового управління на ПрАТ «Дубномолоко» бажано використовувати показники, що характеризують ймовірність банкрутства підприємства, зокрема до таких належать дискримінаційні моделі.

Отже, спрогнозуємо банкрутство ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки використовуючи дискримінаційну модель Альтмана. Для цього ми наведемо у таблиці 2.5 вихідні дані щодо прогнозу банкрутства молочного заводу на основі цієї моделі на основі розрахункового рівняння, що наведене в підрозділі 1.3 розділу 1.

Таблиця 2.5 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» на основі моделі Альтмана за 2020-2022 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Робочий капітал	11245,25	11245,25	75907,00
Сума активів	22561,52	22561,52	98751,00
Резерв нерозподіленого прибутку	11221,50	11221,50	5172,00
Валовий прибуток	10259,70	10259,70	30149,00
Рівень прибутковості активів	0,62	0,62	33926,50
Власний капітал	18411,65	18411,65	64824,50
Позичковий капітал	7125,62	8233,90	289291,00
Чиста виручка від реалізації	64883,40	64883,40	75907,00

Згідно даних таблиці 2.5 розрахуємо значення X_i за моделлю Альтмана у 2020 році:

- $X_1 = 11245,25 / 22561,52 = 0,49$;
- $X_2 = 11221,50 / 22561,52 = 0,49$;
- $X_3 = 10259,70 / 22561,52 = 0,45$;
- $X_4 = 18411,65 / 7125,62 = 2,58$;
- $X_5 = 64883,40 / 22561,52 = 2,87$.

Згідно даних таблиці 2.5 розрахуємо значення X_i за моделлю Альтмана у 2021 році:

- $X_1 = 12229,75 / 26661,65 = 0,46$;
- $X_2 = 11229,20 / 26661,65 = 0,42$;
- $X_3 = 20847,30 / 26661,65 = 0,78$;
- $X_4 = 18411,65 / 8233,90 = 2,24$;
- $X_5 = 147185,20 / 26661,65 = 5,52$

Згідно даних таблиці 2.5 розрахуємо значення X_i за моделлю Альтмана у 2022 році:

- $X_1 = 75907,0 / 98751,0 = 0,77$;
- $X_2 = 2172,0 / 98751,0 = 0,02$;
- $X_3 = 30149,0 / 98751,0 = 0,31$;
- $X_4 = 64824,50 / 289291,0 = 0,22$;
- $X_5 = 75907,0 / 98751,0 = 0,76$.

Згідно з даними таблиці 2.5 розрахуємо значення Z за моделлю Альтмана у 2020-2021 роках.

$$Z_{2020} = 1,2 \times 0,49 + 1,4 \times 0,45 + 3,3 \times 0,62 + 0,6 \times 2,58 + 2,87 = 7,68.$$

$$Z_{2021} = 1,2 \times 0,46 + 1,4 \times 0,42 + 3,3 \times 0,78 + 0,6 \times 2,24 + 5,52 = 10,58.$$

$$Z_{2022} = 1,2 \times 0,77 + 1,4 \times 0,02 + 3,3 \times 0,31 + 0,6 \times 0,22 + 0,76 = 2,8.$$

Імовірність (рівень загрози) банкрутства суб'єкта господарювання оцінюється в моделі Альтмана за наведеною нижче шкалою. Якщо Z :

- 1,80 і менше – завищена;
- 1,81 – 2,70 – висока;
- 2,71 – 2,99 – можлива;
- 3.0 і вище – дуже низька.

Згідно з зробленими нами розрахунками ймовірність банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» протягом досліджуваних років можлива, причому найкраще значення у 2021 році становить 10,58, а найменше значення у 2022 році – 2,8, що підтверджує погіршення фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко» у 2022 році.

Також проаналізуємо зизик банкрутства за моделлю Таффлера і Тішоу.

У таблицю 2.6 занесемо вихідні дані щодо прогнозу банкрутства досліджуваного підприємства на основі цієї моделі, а рівняння, за яким здійснено розрахунок наведено у розділі 1.

Таблиця 2.6 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» на основі моделі Таффлера і Тішоу та моделі О. Терещенка за 2020-2022 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Операційний прибуток	430628,0	476763,0	572409,0
Короткострокові зобов'язання	41323,0	44046,0	70369,0
Оборотні активи	59800,0	68296,0	83518,0
Загальна сума зобов'язань	57761,0	59042,0	85365,0
Загальна вартість активів	83196,0	91108,0	106394,0
Виручка від реалізації	221327,0	244780,0	289291,0

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення показників А, В, С і D за моделлю Таффлера і Тішоу у 2020 році:

- $A = 420628,0 / 41323,0 = 10,42;$
- $B = 59800,0 / 57761,0 = 1,03;$
- $C = 41323,0 / 83196,0 = 0,49;$
- $D = 221327,0 / 83196,0 = 2,66.$

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення показників А, В, С і D за моделлю Таффлера і Тішоу у 2021 році:

- $A = 476763,0 / 44046,0 = 10,82;$
- $B = 68296,0 / 59042,0 = 1,17;$
- $C = 44046,0 / 91108,0 = 0,43;$
- $D = 244780,0 / 91108,0 = 2,68.$

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення показників А, В, С і D за моделлю Таффлера і Тішоу у 2022 році:

- $A = 572409,0 / 70369,0 = 8,13;$
- $B = 83518,0 / 85365,0 = 0,97;$
- $C = 70369,0 / 106394,0 = 0,66;$
- $D = 289291,0 / 106394,0 = 2,72.$

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення Z для ПрАТ «Дубномолоко» за моделлю Таффлера і Тішоу у 2020-2022 роки:

$$Z_{2020\text{року}} = 0,53 \times 10,42 + 0,13 \times 1,03 + 0,18 \times 0,49 + 0,16 \times 2,66 = 6,15;$$

$$Z_{2021\text{року}} = 0,53 \times 10,82 + 0,13 \times 1,17 + 0,18 \times 0,43 + 0,16 \times 2,68 = 6,38;$$

$$Z_{2022\text{року}} = 0,53 \times 8,13 + 0,13 \times 0,97 + 0,18 \times 0,66 + 0,16 \times 2,72 = 4,95.$$

Відповідно з вище наведеними розрахунами, підрахованими за моделлю Таффлера і Тішоу загроза банкрутства для ПрАТ «Дубномолоко» наразі є мінімальною, однак треба мати на увазі, що все ж таки розраховані показники за 2022 рік є гірші ніж за попередні роки господарської діяльності підприємства.

Також визначимо ймовірність банкрутства за методикою, розробленою О. Терещенко. Формула для розрахунків представлена у розділі 1.

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення коефіцієнтів X_i за дискримінантною моделлю О. Терещенка у 2020 році:

- $X_1 = 83518,0 / 41323,0 = 2,02$;
- $X_2 = 83196,0 / 41323,0 = 2,01$;
- $X_3 = 3576,0 / 83196,0 = 0,04$;
- $X_4 = 3576,0 / 231327,0 = 0,01$;
- $X_5 = 4964,0 / 231327,0 = 0,02$;
- $X_6 = 231327,0 / 83196,0 = 2,70$.

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення коефіцієнтів X_i за дискримінантною моделлю О. Терещенка у 2021 році:

- $X_1 = 68296,0 / 44046,0 = 1,50$;
- $X_2 = 91108,0 / 44046,0 = 2,06$;
- $X_3 = 6631,0 / 91108,0 = 0,07$;
- $X_4 = 6631,0 / 244780,0 = 0,27$;
- $X_5 = 6624,0 / 244780,0 = 0,24$;
- $X_6 = 244780,0 / 91108,0 = 2,60$.

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення коефіцієнтів X_i за дискримінантною моделлю О. Терещенка у 2022 році:

- $X_1 = 59800,0 / 70369,0 = 0,84$;
- $X_2 = 106394,0 / 70369,0 = 1,50$;
- $X_3 = 4189,0 / 106394,0 = 0,04$;
- $X_4 = 4189,0 / 289291,0 = 0,01$;
- $X_5 = 10734,0 / 289291,0 = 0,03$;
- $X_6 = 289291,0 / 106394,0 = 2,71$.

Згідно даних таблиці 2.6 розрахуємо значення показника Z для ПрАТ «Дубномолоко» за моделлю О. Терещенка у 2020-2022 роки:

$$Z_{2020} = 1.5 \times 2.02 + 0.08 \times 2.01 + 10 \times 0.04 + 5 \times 0.01 + 0.3 \times 0.02 + 0.1 \times 2.7 = 3.9$$

$$Z_{2021} = 1.5 \times 1.5 + 0.08 \times 2.06 + 10 \times 0.07 + 5 \times 0.27 + 0.3 \times 0.24 + 0.1 \times 2.6 = 4,8$$

$$Z_{2022} = 1.5 \times 0.84 + 0.08 \times 1.5 + 10 \times 0.04 + 5 \times 0.01 + 0.3 \times 0.03 + 0.1 \times 2.71 = 2,1.$$

З розрахунків видно, що ПрАТ «Дубномолоко» фінансово стійке і йому не загрожує банкрутство. Найкраще значення показника Z було у 2021 році 4,8, а найгірше спостерігається у 2022 році – 2,1.

Нарешті оцінимо ймовірність банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» за вітчизняною методикою, запропонованою О. Зайцевою. Формулу для розрахунків візьмемо з першого розділу МКР.

$$K_{2020} = 0,25 \times 0,23 + 0,1 \times 0,49 + 0,2 \times 2,31 + 0,25 \times 0,84 + 0,1 \times 0,52 + 0,1 \times 0,44 = 0,87.$$

$$K_{2021} = 0,25 \times 0,24 + 0,1 \times 0,56 + 0,2 \times 2,52 + 0,25 \times 0,62 + 0,1 \times 0,43 + 0,1 \times 0,46 = 0,95.$$

$$K_{2022} = 0,25 \times 0,21 + 0,1 \times 0,38 + 0,2 \times 2,17 + 0,25 \times 0,62 + 0,1 \times 0,43 + 0,1 \times 0,39 = 0,64.$$

Еталон порівняння для цієї моделі розраховується для кожного окремого випадку:

- $K_{\text{фактичне}} = 0,87, 0,95, 0,64;$
- $K_{\text{нормативне}} = 9,15;$
- $K_{\text{ф}} < K_{\text{н}}.$

Тому ймовірність банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» дуже низька.

Таблиця 2.7 – Прогнозування неплатоспроможності ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки за різними моделями

Модель	Період		
	2013 рік	2014 рік	2015 рік
Альтмана	7,68	10,58	2,8
Таффлера і Тішоу	6,15	6,38	4,95
О. Терещенка	3,9	4,8	2,1
О. Зайцевої	0,87	0,95	0,64

Порівнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що у всіх випадках дослідження ймовірність банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» є вкрай малою.

Висновок по розділу 2

У цьому розділі здійснено комплексний аналіз сучасного стану та тенденцій молокопереробної галузі України та, зокрема, господарської діяльності ПрАТ «Дубномолоко».

Загалом можна зробити висновок, що вітчизняна молокопереробна галузь розвивається, незважаючи на загарбницьку війну проти нашої країни росії.

ПрАТ «Дубномолоко» – динамічна компанія, що активно розвивається, постійною спеціалізацією якої є виробництво та продаж молочної продукції.

ПрАТ «Дубномолоко» є конкурентоспроможним на внутрішньому ринку молочної продукції, однак його керівництву необхідно покращувати якість продукції, аби її можна було гідно представляти на європейському ринку.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко» за 2020-2022 роки показав, що воно на сьогоднішній день є фінансово стабільним та платоспроможним, але менеджменту підприємства необхідно вживати заходів щодо підвищення його абсолютної ліквідності.

Оцінка ефективності антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко», здійснена за закордонними методиками аналізу ймовірності банкрутства Альтмана, Тоффлера і Тіхо та вітчизняною методикою О. Терещенка і О. Зайцевої показала, що ймовірність банкрутства підприємства наразі є вкрай низька, воно у 2020-2022 роках було достатньо стабільним та фінансово стійким.

З ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

3.1 Заходи з удосконалення антикризового менеджменту на ПрАТ «Дубномолоко»

Проблема фінансового оздоровлення українських компаній є дуже актуальною. Зокрема, законодавство про банкрутство не лише стимулює підприємства до ефективного використання майна та захисту інтересів кредитора, а й містить механізми, спрямовані на фінансове оздоровлення (санацію) боржника. Ставши на шлях розвитку ринкової економіки, Україна зіткнулася з проблемою вибору у сфері банкрутства: орієнтуватися на ліквідацію чи фінансове оздоровлення боржника?

Нові підходи до банкрутства та санації боржників знайшли своє відображення і в Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або оголошення його банкрутом», який набув чинності на початку 2000 року і який принципово змінив фінансовий механізм санації підприємств під час провадження у справі про банкрутство. Основні нововведення щодо фінансового оздоровлення боржника стосуються таких питань:

1) створення інституту арбітражного керуючого, який може виконувати функції розпорядника майна, що відповідає за санацію підприємства, або ліквідатора. У першому випадку інститут арбітражного керуючого призначається на період з моменту порушення справи до прийняття рішення про санацію або ліквідацію підприємства, в другому випадку він виконує обов'язки у разі винесення рішення про санацію боржника, а у третьому – інституту арбітражного керуючого фактично керує бізнесом у разі запровадження ліквідаційної процедури;

2) можливості реалізації плану санації.

Він може бути у реалізованій у двох формах:

а) як план санації в сенсі переведення боргу на санатора і відповідної зміни власника статутного фонду боржника (може передбачати зміну правового статусу боржника);

б) як план заходів щодо санації – тобто як система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових і соціальних заходів, спрямованих на відновлення довгострокової платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства-боржника (як правило, із збереженням правового статусу особи боржника);

3) укладення мирової угоди у справі про банкрутство.» Мирова угода — це процедура досягнення згоди між боржником і кредиторами щодо продовження строків сплати кредиторам платежів або зменшення суми боргу.

Таким чином, оцінка кризових чинників розвитку підприємства та прогнозування можливості банкрутства здійснюється задовго до появи його явних ознак. Ця оцінка і прогноз є предметом діагностики банкрутства. Тому основним завданням діагностики ризиків банкрутства є створення аналітичної бази для вирішення проблем, які виникають у процесі життєдіяльності підприємства. Процес діагностики банкрутства слід розглядати як систему досліджень, яка в сукупності дає змогу сформулювати необхідні висновки щодо ситуації, в якій опинилося підприємство, та можливих шляхів виходу з кризи.

Конкретні шляхи виходу підприємства з фінансово-кризової ситуації залежать від причин його неплатоспроможності. Оскільки більшість підприємств банкрутує через неефективну державну політику, одним із методів фінансового оздоровлення підприємств має стати державна підтримка неплатоспроможних суб'єктів господарювання. Але через дефіцит державного бюджету не всі підприємства можуть розраховувати на цю допомогу.

З метою зменшення дефіциту приватних оборотних коштів ПрАТ «Дубномолоко» може спробувати поповнити його шляхом випуску та розміщення нових акцій та облігацій. Однак слід мати на увазі, що випуск нових акцій може призвести до падіння їх ціни, а це також може призвести до банкрутства. Тому в західних країнах часто вдаються до випуску

конвертованих облігацій з фіксованим відсотком доходу та можливістю їх обміну на акції компанії.

Одним із шляхів запобігання банкрутству акціонерних товариств є зменшення або повна відмова від виплати дивідендів за акціями за умови, що вдасться переконати акціонерів у реальності програми фінансового оздоровлення та збільшити дивіденди в майбутньому.

Важливим джерелом фінансового оздоровлення для ПрАТ «Дубномолоко» є факторинг, тобто поступка у банку або факторинговій компанії права на одержання дебіторської заборгованості, або укладання договору, за яким підприємство уступає свої вимоги до дебіторів банкові як забезпечення повернення кредиту.

Одним із ефективних способів відновлення матеріально-технічної бази ПрАТ «Дубномолоко» може бути лізинг, який не потребує одноразової повної оплати орендованого майна та слугує своєрідною інвестицією. Використання прискореного гасіння лізингових операцій дозволяє оперативнo оновлювати обладнання та проводити технічне переозброєння виробництва.

Також можливе відшкодування можливих фінансових втрат ПрАТ «Дубномолоко» у такі способи:

- за рахунок резервування частини фінансових ресурсів у формі формування;
- шляхом формування цільових резервних фондів, страхового фонду підприємства відповідно до вимог чинного національного законодавства;
- шляхом формування системи штрафних санкцій – за несвоєчасну оплату поставленої продукції пеня у розмірі 0,5% від суми несплати;
- шляхом залучення кредитів під прибуткові проекти, здатні принести підприємству високий дохід, також є одним із резервів фінансового оздоровлення підприємства. Цьому також сприяє диверсифікація виробництва в основних сферах господарської діяльності, оскільки збитки в одних регіонах покриваються прибутками в інших.

Зменшити дефіцит власного капіталу ПрАТ «Дубномолоко» може шляхом прискорення його оборотності за рахунок скорочення термінів будівництва, виробництва, торговельного циклу, наднормативних залишків запасів, незавершеного виробництва тощо.

З метою зниження витрат і підвищення ефективності основного виробництва підприємству в окремих випадках доцільно відмовитися від деяких видів діяльності, що обслуговують основне виробництво (будівельні, ремонтні, транспортні та ін.), і перейти на послуги спеціалізованих організацій.

3.2 Шляхи покращення фінансового стану підприємств молокопереробної промисловості в Україні

Нинішній етап розвитку молочної галузі характеризується намаганням виробників використовувати найбільш ефективні та сучасні способи ведення господарської діяльності, а тому керівники вищої ланки, менеджери мають бути готовими до прийняття найбільш раціональних управлінських рішень щодо розширення ринку збуту своєї продукції шляхом підвищення її конкурентоспроможності.

В Україні молочна промисловість одна з основних галузей харчової промисловості і тому наша країна є досить перспективним об'єктом для інвесторів, які зацікавлені вкладати свої кошти в розвиток молочної галузі. Українська держава, звісно, зацікавлена у прискоренні цього процесу, але для цього необхідно створити необхідні умови, а саме:

- зробити країну привабливою для іноземного інвестора, тобто боротися з корупцією, покращити порядок та юрисдикцію;
- зацікавлювати залишатися в країні молодих спеціалістів, для чого мають бути розроблені дієві стимули до праці (належна заробітна плата, соціальні гарантії);

- сформувати ефективну систему контролю на місцевому рівні за постачанням молочної продукції, веденням практичних досліджень, обміном технологіями тощо.

Керівництво підприємств, які виробляють молочну продукцію мають всіляко заохочувати інвесторів вкладати ресурси в цю галузь, що сприятиме її розвитку; забезпечувати гідну зарплату працівників підприємства; налагоджувати своєчасне та якісне постачання молока; вміти переймати світовий досвід.

Так як саме молочне скотарство є однією з основних стратегічних галузей тваринництва в Україні, проаналізуємо обсяги виробництва коров'ячого молока та поголів'я великої рогатої худоби за останні два роки.

На рис. 3.1 наведено обсяг виробництва коров'ячого молока за 2020-2021 роки по регіонах України, з якого видно, що за 2021 рік виробництво молока значно скоротилося порівняно з попереднім роком. Загалом у 2021 році вироблено молока в порівнянні з минулим – 2020 роком на 4,51% менше. Найбільша різниця спостерігається в Хмельницькій області на 25,6% і в Луганській області на 24,5%, найменше падіння виробництва в Полтавській області на 0,24% і в Рівненській області на 0,25%.

На підставі цього можна зробити висновок, що розвитку молочної галузі загалом заважає її недостатня рентабельність, а отже й дохідність, що зумовлено зниженням купівельної спроможності населення та зростанням рівня цін на молоко.

Поголів'я худоби також зменшилось за 2021 рік на 0,9% порівняно з попереднім 2020 роком, що спричинило падіння обсягів виробництва. Для виправлення ситуації напевне потрібно створити ефективну цільову програму, яка буде спрямована на формування належних умов для розвитку вітчизняної молочної галузі.

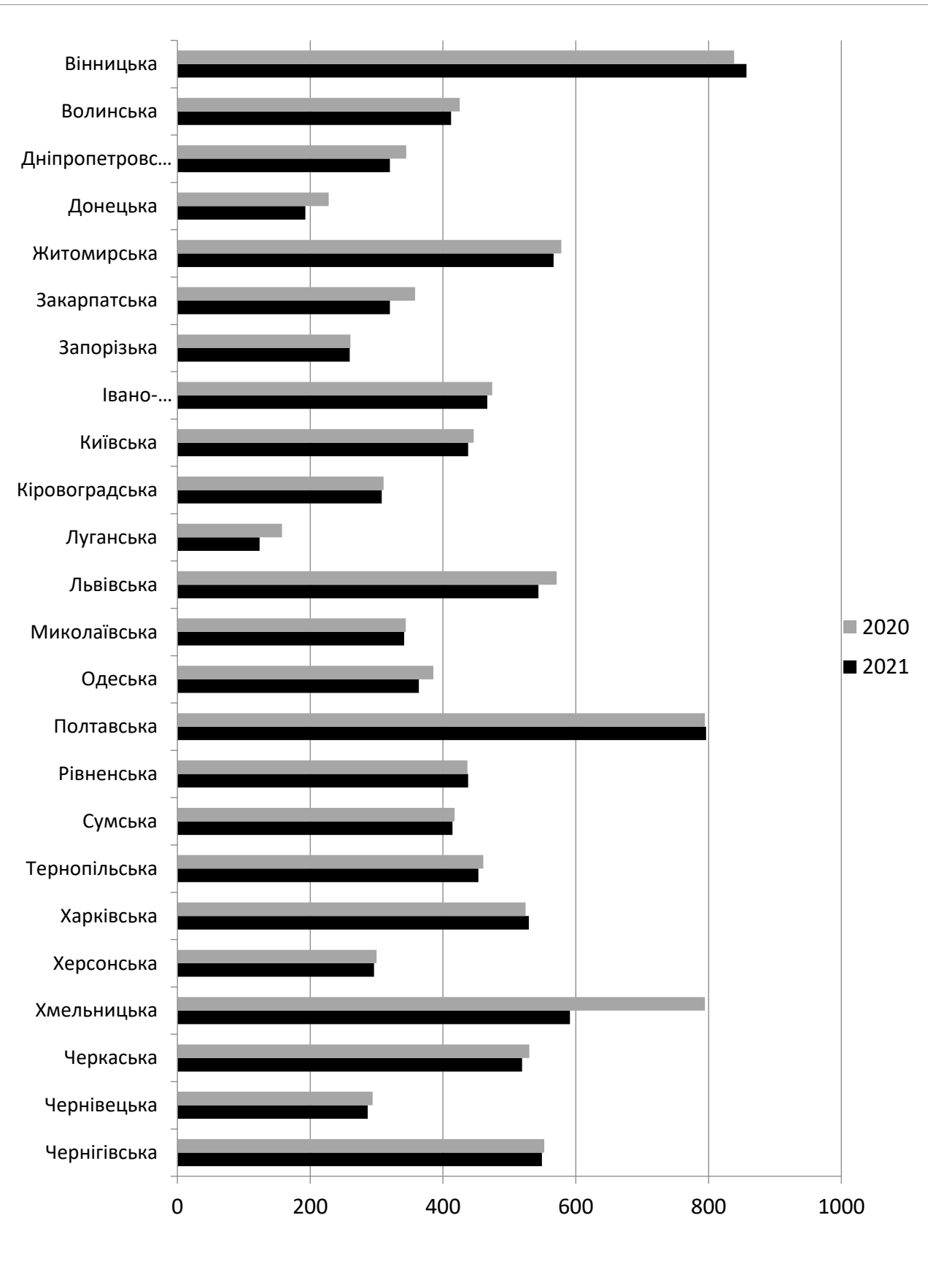

Рисунок 3.1 – Виробництво коров'ячого молока у 2020-2021 рр. [29]

На рис. 3.2 представлено кількість поголів'я великої рогатої худоби у 2020-2021 рр. в розрізі областей України.

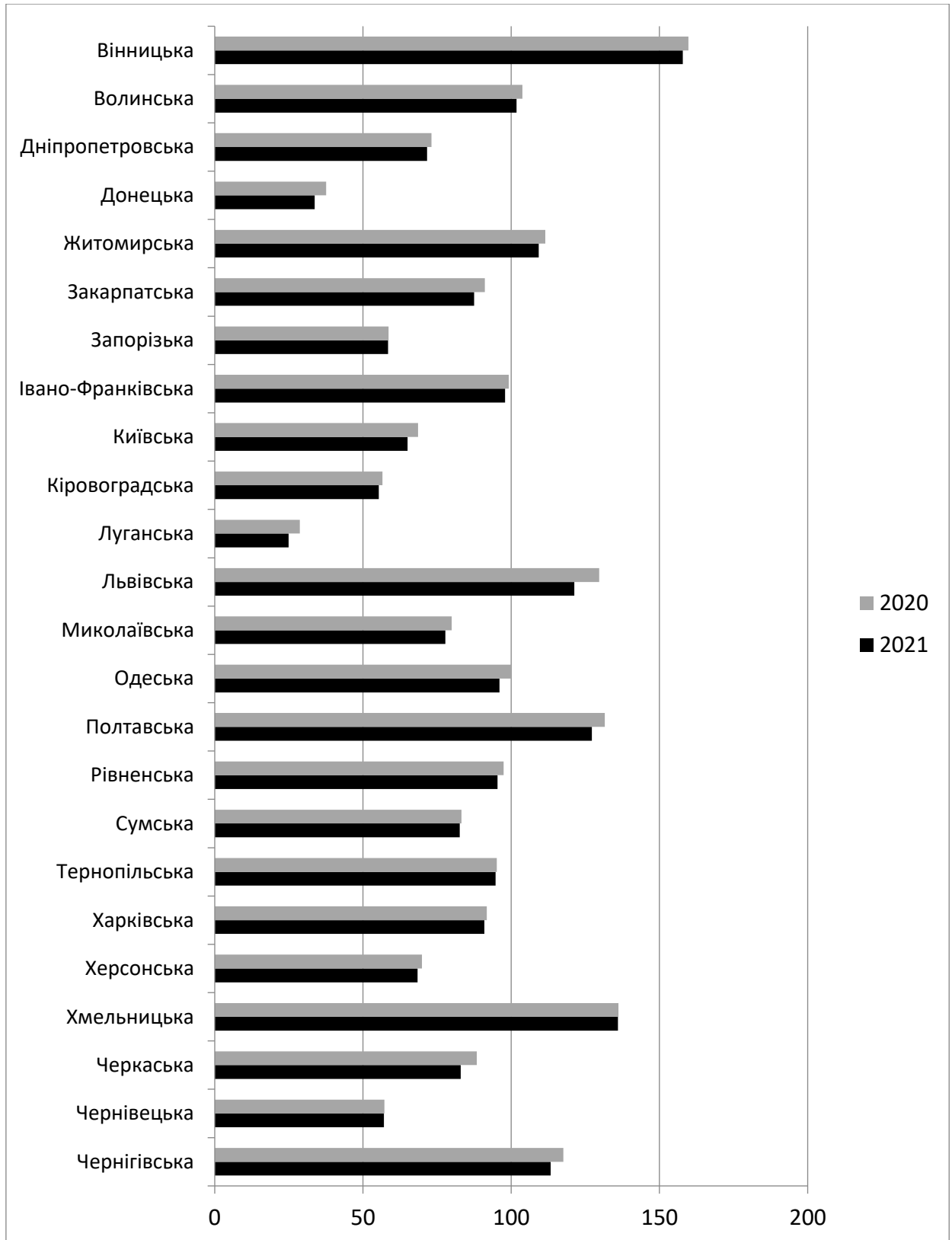

Рисунок 3.2 – кількість поголів'я великої рогатої худоби у 2020-2021 рр. в розрізі областей України [29]

На рисунку 3.2 видно, що за 2021 рік поголів'я великої рогатої худоби зменшилось порівняно з попереднім 2020 роком. Найбільше зниження поголів'я великої рогатої худоби спостерігається в Луганській області – на 13,24% та Донецькій області – на 10,37%. Зменшення поголів'я в цих регіонах пов'язане з тим, що саме в цих регіонах України ведуться найінтенсивніші військові дії. Найстабільнішою за ці роки була ситуація у Запорізькій та Чернівецькій областях, у яких зниження поголів'я великої рогатої худоби відбулося на 0,17%. Правда у 2022 році Запорізька область значно постраждала від російських окупантів, внаслідок чого поголів'я великої рогатої худоби там різко скоротилося, як і в інших прифронтових регіонах нашої країни.

Отже, висновок є зрозумілим – скорочення поголів'я корів досить негативно позначається на роботі молочної галузі. Тому головним завданням розвитку галузі молочного скотарства має бути якщо не збільшення, то хоча б збереження наявного поголів'я корів.

З метою поліпшення фінансової ситуації в Україні у молокопереробній галузі необхідно, перш за все, запровадити такі заходи:

- підвищувати рівень технічного та технологічного оснащення молочно-товарних ферм і комплексів;
- домогтися збалансованого та справедливого обміну молока і промислових товарів;
- розробити відповідну кредитну та податкову політику, які сприятимуть розвитку молочної галузі;
- розбудовувати розгалужену ринкову інфраструктуру;
- сприяти розвитку ферм з вирощення поголів'я корів для забезпечення потреб населення в молоці та молочних продуктах;
- зміцнювати кормову базу, як основу для покращення якісного складу худоби;
- сприяти розвитку сільськогосподарських виробничих кооперативів, тощо.

Для створення конкурентоспроможної моделі в Україні необхідно створити умови для формування оптимального співвідношення частки особистих домогосподарств, сімейних ферм та спеціалізованих великих товарних господарств. Це сприятиме зниженню вартості молока та завдяки високій якості продукції підвищенню на неї ціни.

Будемо сподіватися, що орієнтація вітчизняних виробників на європейський ринок, яка відбувається нині, вимагатиме від них вжиття необхідних заходів для забезпечення належної якості та безпеки продукції, що виробляється. Цьому повинен також сприяти український уряд шляхом надання субсидій фермерським господарствам і населенню, які займаються виробництвом сирого молока, а також збільшувати обсяги інвестування державного сектору в місцеву молочну та молокопереробну промисловість.

Висновок по розділу 3

Таким чином, у цьому розділі МКР ми запропонували заходи щодо підвищення ефективності господарської діяльності ПрАТ «Дубномолоко».

Зокрема, для підвищення рівня ефективності господарської діяльності керівництву досліджуваного підприємства необхідно:

- підвищити ефективність використання оборотних коштів за рахунок нормування оборотних засобів;
- зменшити запаси;
- скоротити кредиторську заборгованість;
- ліквідувати збитки;
- підвищити рентабельність виробництва продукції;
- оздоровити баланс підприємства;
- здійснити певні організаційні дії щодо перетворення відділу збуту в службу маркетингу, що забезпечить зменшення залишків нереалізованої продукції, а також збільшення обсягів реалізації за рахунок рекламної кампанії.

На рівні суб'єкта господарювання запропоновано заходи, спрямовані на підвищення ефективності антикризового управління, зокрема такі, як:

- постійний моніторинг фінансово-економічного стану підприємства;
- розробка нової управлінської, фінансової та маркетингової стратегій;
- зменшення постійних та змінних витрат;
- підвищення продуктивності праці;
- залучення коштів засновників;
- підвищення мотивації співробітників.

З метою поліпшення фінансової ситуації у молокопереробній галузі України необхідно:

- підвищувати рівень технічного та технологічного оснащення молочно-товарних ферм і комплексів;
- домогтися збалансованого та справедливого обміну молока і промислових товарів;
- розробити відповідну кредитну та податкову політику, які сприятимуть розвитку молочної галузі;
- розбудувати розгалужену ринкову інфраструктуру;
- сприяти розвитку ферм з вирощення поголів'я корів для забезпечення потреб населення в молоці та молочних продуктах;
- зміцнювати кормову базу, як основу для покращення якісного складу худоби;
- сприяти розвитку сільськогосподарських виробничих кооперативів.

ВИСНОВКИ

Здійснене в роботі дослідження дозволяє зробити певні загальні висновки.

1. Банкрутство — це встановлена господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів шляхом застосування ліквідаційної процедури. Банкрутство – це неспроможність підприємства вести господарську діяльність через відсутність коштів і, як наслідок, нездатність розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями

2. Банкрутство – це результат глибокої фінансової кризи, а також це система адміністративних процедур, яка не призвела до позитивних результатів. При цьому під фінансовою кризою слід розуміти незбалансованість діяльності підприємства та обмежені можливості його впливу на фінансові відносини. На основі проведення ґрунтовного аналізу оцінки ймовірності банкрутства підприємства визначають конкретні заходи та інструменти стратегічного механізму його фінансової стабілізації

Банкрутство підприємства зумовлює певні економічні наслідки, зокрема:

– для держави факт визнання підприємства банкрутом призводить до зниження справляння податків та обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів, оскільки підприємство припиняє існування як об'єкт підприємницької діяльності. Визнання проекту банкрутом призводить до погіршення макроекономічної ситуації в країні та економічного дисбалансу в цілому;

– для суспільства визнання підприємства банкрутом також має негативні наслідки. Населення не підтримує необхідні товари та послуги, порушується ринковий баланс попиту та пропозиції, що може призвести до зростання роздрібних цін;

– для партнерів підприємства-банкрута відбувається розрив

економічних відносин і технологічних зв'язків, погіршення фінансового стану проекту через невиконання банкрутом своїх зобов'язань, що може призвести до невиконання зобов'язань підприємства-партнера щодо ведення бізнесу та виробництва товарів;

– працівники збанкрутілого підприємства втрачають роботу, втрачають заробітну плату, поповнюють ряди безробітних;

– кредитори отримують збитки від операцій з банкрутом, крім того, існує ймовірність, що ліквідаційної маси майна не вистачить для задоволення всіх вимог кредиторів.

4. Розглянувши фактори, які завдають більшої шкоди підприємству, можна побачити, що у розвинених країнах одна третина банкрутств викликана зовнішніми кризовими факторами, а 2/3 – внутрішніми кризовими факторами. Для України негативний вплив зовнішніх кризових чинників на підприємства є більш виразним, оскільки економічна система перебуває у стані постійного руху та трансформації. Досвід розвинутих країн переконливо свідчить, що банкрутство в ринковій економіці є інструментом, який створює передумови для переливання капіталу із збиткових галузей у високоефективні та прибуткові сектори економіки. Негативне ставлення до явища банкрутства в Україні, на нашу думку, зумовлене не лише «залишковим» консерватизмом державних управлінців та чиновників, від яких залежить вирішення цієї проблеми, а й тим, що в Україні банкрутують саме великі та середні підприємства, які складають основу національної економіки. Ліквідація неплатоспроможних підприємств є ефективним інструментом регулювання економіки в розвинутих країнах, де добре налагоджений механізм банкрутства, а для України більш прийнятним є їх фінансове оздоровлення.

5. У другому розділі було проаналізовано фінансовий стан ПрАТ «Дубномолоко», здійснений аналіз основних показників його господарської діяльності. На основі проведеного аналізу слід відзначити, що в цілому ПрАТ «Дубномолоко» є ліквідним підприємством. На кінець 2022 року коефіцієнт

швидкої ліквідності становив 1,02, що свідчить про те, що досліджуване нами підприємство може погасити свої короткострокові зобов'язання.

6. Аналіз ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» у 2020-2022 роках показав, що його банкрутству в найближчий період ніщо не загрожує, на що вказують такі показники:

- індекс Альтмана, який становить 2,8 і вказує на те, що ймовірність банкрутства ПрАТ «Дубномолоко» вкрай є низькою;

- індекс Таффлера і Тішоу, який становить 4,95 і вказує на те, що загроза банкрутства для підприємства є у 2022 році мінімальною, значно меншою у порівнянні з попередніми роками;

- індекс О. Терещенка, який становить 2,1 і свідчить, що ПрАТ «Дубномолоко» наразі фінансово є стійким;

- індекс О. Зайцевої, значення якого 0,64, і це означає, що досліджуване підприємство має хороші довгострокові перспективи.

7. У розділі 3 запропоновано такі заходи щодо поліпшення фінансового стану ПрАТ «Дубномолоко»:

- зниження експлуатаційних витрат за рахунок економного використання електроенергії, офісних витрат, ефективного управління грошима;
- розширення обсягів продажу продукції та покращення якості надання послуг;
- вдосконалення маркетингової політики;
- реалізація продукції зі знижкою та з негайною оплатою.

8. Для підвищення ефективності антикризового управління на ПрАТ «Дубномолоко» запропоновано такі заходи:

- постійний моніторинг фінансово-економічного стану підприємства;
- розробка нової управлінської, фінансової та маркетингової стратегій;
- зменшення постійних та змінних витрат;
- підвищення продуктивності праці;
- залучення коштів засновників;

- підвищення мотивації співробітників.

9. Для поліпшення фінансової ситуації загалом у молокопереробній галузі України необхідно:

- підвищувати рівень технічного та технологічного оснащення молочно-товарних ферм і комплексів;
- домогтися збалансованого та справедливого обміну молока і промислових товарів;
- розробити відповідну кредитну та податкову політику, які сприятимуть розвитку молочної галузі;
- розбудовувати розгалужену ринкову інфраструктуру;
- сприяти розвитку ферм з вирощення поголів'я корів для забезпечення потреб населення в молоці та молочних продуктах;
- зміцнювати кормову базу, як основу для покращення якісного складу худоби;
- сприяти розвитку сільськогосподарських виробничих кооперативів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” (в редакції Закону України №4212-VI від 22.12.2011 р.).
2. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 12.01.2022 р. № 2597-VIII. URL: <https://cutt.ly/zN8zKCb> (дата звернення: 26.04.2023)
3. Абрамова А. С., Духніч О. В. Основні причини банкрутства підприємств України та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. URL: <https://cutt.ly/pN8zaJv> (дата звернення: 26.04.2023).
4. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 440 с.
5. Грицюк Е. О. Причини виникнення банкрутства в сучасних підприємствах. Економіка і управління підприємствами. 2018. Випуск IV (№72). С. 42–53..
6. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. – К. : КНТЕУ, 2001. – 580 с.
7. Грицюк Е. О. Причини виникнення банкрутства в сучасних підприємствах. Економіка і управління підприємствами. 2018. Випуск IV (№72). С. 42–53
8. Марусяк Н. Л., Пильнюк Д. О. Банкрутство підприємства: сутність, причини та наслідки. URL: <https://cutt.ly/7Mr07fP> (дата звернення: 26.04.2023).
9. Терещенко О.О. “Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства” // Економіка України. – 2003. - №4. – ст.38-44.
10. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 268 с.
11. Майборода О.В. Аналіз фінансових потоків промислових підприємств// Економіка розвитку. 2004. №4 (32). с. 93-97.

12. Фурман Т. Ю., Прокопович Н. І. Причини банкрутства та механізми його запобігання на підприємстві. URL: <https://cutt.ly/PMr8nRN> (дата звернення: 25.04.2023).
13. Макаренко М.В. Обґрунтування ефективних управлінських рішень на рівні підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №12. – ст.101
14. Ареф'єва О.В., Городянська Д.М. Оцінка рівня економічної стійкості підприємств сфери послуг // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №6. – ст.106-111.
15. Гарачук Ю.О., Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю// Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №2. – ст.60
16. Цімерман О. І., Олещук О. В. Банкрутство в умовах воєнного стану. 17 червня 2022р. URL: <https://cutt.ly/4Mr8S0s> (дата звернення: 24.04.2023).
17. Abramova A. S., Dukhnich O. V. (2017) Main causes of the bankruptcy of enterprises of Ukraine and measures insolvency their enterprises. Available at: <https://cutt.ly/pN8zaJv>
18. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. К.: Знання, 2004.
19. Ministry of Economy of Ukraine (2022) 558 relokovanykh pidpryiemstv vzhe vidnovyly robotu v bezpechnykh rehionakh krainy. Available at: <https://cutt.ly/gN8zW0q>.
20. Борзенко В. І. Антикризове управління: навч. посібник. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2016. 232 с.
21. Єпіфанова І. Ю., Оранська Н. О. Сутність антикризового управління підприємства. Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 265–269.
22. Морозов Є. Ю. Антикризіві заходи в системі управління підприємством. Держава та регіони. 2018 р. № 3 (102). С. 114–120.
23. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. Наукові записки Української академії друкарства. 2016. № 1. С. 235–239.

24. Череп А. В., Северина С. В. Антикризове управління як основа забезпечення життєдіяльності підприємства. Економічний простір. 2010. №37. С. 277–282.
25. Шелегеда Б. Г., Шарнопольська О. М., Румянцев М. В. Антикризове управління : навч. посібник. Київ : ТОВ ВРА «Епіцентр», 2013. 252 с.
26. Адонін С. Теоретичні підходи до побудова системи антикризового управління підприємством. Економічний аналіз. 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 19–22.
27. Трененков Е. М. Діагностика в антикризовому управлінні. Менеджмент в країні і за кордоном. 2012. № 1. С. 3–25.
28. Воронов О. О., Зябрева Е. А., Соломаха С. І. Спосіб оцінки якості антикризового управління діяльністю промислового підприємства. Економіка. Управління. Право. 2011. № 1–3. С. 60–63.
29. Державна служба статистики України/ URL::
[file:///C:/Users/CF9B~1/AppData/Local/Temp/Rar\\$DIa0.193/zb 2015 ukr.pdf](file:///C:/Users/CF9B~1/AppData/Local/Temp/Rar$DIa0.193/zb 2015 ukr.pdf)
30. Вісник молочників – 2022, URL:
<file:///C:/Users/CF9B~1/AppData/Local/Temp/BM1215.pdf>
31. Світовий ринок і місце молока на ньому
URL: <http://milkua.info/ru/post/mirovoj-rynok-moloka-i-mesto-ukrainy-na-nem>
32. Офіційний веб-сайт підприємства ПрАТ «Дубномолоко», [URL:
<http://dubnomoloko.pat.ua/emitents>
33. Пантелеев М. С. Антикризове управління підприємствами агропромислового комплексу / М. С. Пантелеев, І. О. Геращенко, О. В. Бережна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2014. - № 3. - С. 48–56
34. Антикризове управління: теорія, практика, інфраструктура: Навчально-практичний посібник / відп. ред. Г. А. Александров. Київ, 2012. 544 с.
35. Хринюк О.С. Антикризове управління підприємством: Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка бізнес-підприємства» / КПІ ім.

Ігоря Сікорського; Електронні текстові дані (1 файл: 254 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 70 с.

36. Ladunka, I. S., Andryushyna, O. I. (2017) Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom [Anti-crisis management of the enterprise]. Economy and society, no. 8, pp. 278-281. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/49.pdf
37. Goy, V. V., Vasiliev, O. V. (2018) Antykryzove upravlinnia korporatyvnymy pidpriemstvamy: teoretychni aspekty [Anti-crisis management of corporate enterprises: theoretical aspects]. Efficient economy, no. 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2018/157.pdf
38. Dokunina K. I. (2018) Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom: sutnist poniattia ta funktsii [Anti-crisis management of the enterprise: the essence of the concept and function]. Prychornomorski ekonomichni studii, Issue 36 (1), pp. 113-116.
39. Козак Д. О. Соціальний фактор у проблемі забезпечення інформаційної безпеки. І Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2021) [Електронний ресурс]. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2021/paper/view/11655/9752>
40. Козак Д.О. Мотивація персоналу як інструмент управління якістю праці. ІІ Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2022) [Електронний ресурс]. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2022/paper/view/15144/12761>

Додаток Б
 ПРОТОКОЛ
 ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
 РОБОТИ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ
 ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА
 ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ЙОГО
 ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ (на прикладі приватного акціонерного товариства
 «Дубномолоко»)

Тип роботи: МКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
 (кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unichesk

Оригінальність 86,7 Схожість 13,3%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

Єпіфанова І. Ю.

(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unichesk щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Козак Д. О.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Зянько В. В.

(прізвище, ініціали)